

Η ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Ο «νεο-οθωμανισμός» και ο ρόλος του Νταβούτογλου - Οι σχέσεις με Ελλάδα, ΗΠΑ, Ισραήλ και Ρωσία

ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

Η ιδέα της συνέντευξης με τον καθηγητή Ιωάννη Μάζη προέκυψε τις τελευταίες εβδομάδες, μετά τη σύγχυση που προκλήθηκε στη χώρα μας εξαιτίας της ανακοίνωσης της επίσημης επίσκεψης του Αμερικανού προέδρου Μπαράκ Ομπάμα στην Τουρκία και της δημοσιότητας που έλαβε στα ελληνικά ΜΜΕ ο κύριος σύμβουλος του Τούρκου πρωθυπουργού, Ταγίπ Ερντογάν, για θέματα εξωτερικής πολιτικής, Αχμέτ Νταβούτογλου. Θεωρήσαμε σκόπιμο να ζητήσουμε τη γνώμη ενός ειδικού επιστήμονα ο οποίος εισήγαγε τη σύγχρονη Γεωπολιτική στη χώρα μας. Ο καθηγητής Μάζης ανταποκρίθηκε με ευχαρίστηση και απάντησε σε μια σειρά ερωτήσεων που του υπέβαλε ο διευθυντής σύνταξης της «ΑΕ», Ιωάννης Θεοδωράτος, με στόχο την πληρέστερη ενημέρωση του αναγνωστικού κοινού για μια σειρά κρίσιμων θεμάτων με επίκεντρο τη γεωπολιτική της Τουρκίας κατά τον 21ο αιώνα.

«ΑΕ»: Κύριε καθηγητά, καταρχάς θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συνέντευξη, μέσω της οποίας οι αναγνώστες μας θα μπορέσουν να αντιληφθούν την ορθή διάσταση της σημερινής και της μελλοντικής γεωπολιτικής κατάστασης της χώρας μας και της Τουρκίας. Οι πλέον έγκριτοι Έλληνες αναλυτές σε ζητήματα γεωστρατηγικής και αμυντικής ανάλυσης και διπλωματίας εδώ και διεθνώς σας αναγνωρίζουν, εγγράφως στη βιβλιογραφία τους, ως τον εισηγητή της σύγχρονης γεωπολιτικής στην Ελλάδα. Οι γνωρίζοντες του διεθνούς γίνεσθαι σας θεωρούν ως έναν από τους σημαντικούς θεωρητικούς της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης. Με δεδομένα όλα αυτά,

Το περιοδικό «Αμυντική Επιθεώρηση» παρουσιάζει και' αποκλειστικότητα στους αναγνώστες του μια εκτενή ανάλυση της τουρκικής γεωπολιτικής διάστασης καθηγητή Ιωάννη Μάζη, του κατεξοχήν ειδικού επιστήμονα για θέματα γεωπολιτικής στην Ελλάδα. Σε μια συνέντευξη που θα συζητηθεί, αναλύονται, μεταξύ άλλων, ο ρόλος του Αχμέτ Νταβούτογλου στη διαμόρφωση της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, η θέση της Ελλάδας και της Κύπρου, οι σχέσεις με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Ακόμα δίνονται απαντήσεις και τοποθετούνται στις πραγματικές τους διαστάσεις οι παράμετροι που καθορίζουν την τουρκική γεωπολιτική και γεωστρατηγική αξία.

Ο Ιωάννης Μάζης αναγνωρίζεται σήμερα ως ο εισηγητής της Σύγχρονης Γεωπολιτικής στην Ελλάδα και ένας από τους σημαντικούς θεωρητικούς της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως.

Θα θέλαμε να μας μιλήσετε για την παρούσα γεωπολιτική θέση-σημασία του διπόλου Ελλάδας-Κύπρου και τις γεωστρατηγικές διαδράσεις και αλληλεπιδράσεις που προοιωνίζονται, στο πλαίσιο του μεσανατολικού γεωπολιτικού συμπλόκου. Πώς προβλέπεται να διαμορφωθούν στο μέλλον οι γεωστρατηγικές ισορροπίες; Θα παγιώσουν αυτές οι ισορροπίες νέες γεωπολιτικές καταστάσεις για το ευρύτερο Υπερσύστημα της Μεσογειακής Λεκάνης;

Ι. Μάζης: Αγαπητέ κ. Θεοδωράτε εγώ σας ευχαριστώ για το ενδιαφέρον σας για τη γεωπολιτική ανάλυση και για τα καλά σας λόγια. Κάνω απλώς τη δουλειά μου. Ας μπορούμε όμως στο θέμα μας.

1) Από Συστημικής απόψεως το Δίπολο Ελλάδα-Κύπρος εντάσσεται σε ένα γεωπολιτικό Σύμπλοκο με τέσσερις απολήξεις: Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ-Τουρκία. Το τετράγωνο αυτό διακρατικό υποσύστημα διαδραστικών διαδικασιών ισχύος (1) εντάσσεται κατά πρώτον στο γεωπολιτικό σύστημα της ευρύτερης Μέσης Ανατο-

λής, όπως την όρισε η Κοντολιζα Ράις το 2005, και κατόπιν στο Ευρύτερο Μεσογειακό Υπερσύστημα, το οποίο περιλαμβάνει και τους δρώντες των ΗΠΑ και της ΚΑΚ (Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών). Ακόμη το τετράγωνο αυτό συνίσταται σε επιμέρους διπολικές και τριγωνικές σχέσεις διαδράσεων ισχύος. Η Κύπρος, π.χ., εκτός των προλεχθέντων συστημικών της καθορισμών, αποτελεί ταυτοχρόνως και τον έναν πόλο του γεωπολιτικού υποσυστημικού Διπόλου Ισραήλ-Κύπρος, το οποίο χαρακτηρίζεται από στενή γεωστρατηγική σχέση λόγω των «σκληρών» γεωγραφικών του χαρακτηριστικών όπως οι Ανεξάρτητες Οικονομικές Ζώνες, οι Υφαλοκρηπίδες, οι Εθνικοί Εναέριοι Χώροι (ΕΕΧ), τα Χωρικά Υδατα (ΧΥ), οι αποστάσεις στρατηγικού βάθους κλπ., τα οποία αναδεικνύουν και άκαμπτες πολιτικο-αμυντικές συσχετίσεις. Το Δίπολο αυτό αποτελεί με τη σειρά του τον κεντρικό πόλο, ως ονομαστεί Πόλος (Ι-Κ), εντός του, πολυπολικής συγκροτήσεως, Γεωπολιτικού Συστήματος το οποίο από πλευ-

ράς εθνο-κρατικών δρώντων στη μέση κλίμακα (2), δηλ. σε αυτήν της ευρύτερης Μέσης Ανατολής, συγκροτείται ως εξής:

α) (Ι-Κ) - Τουρκία, β) (Ι-Κ) - Συρία-Λίβανος-Ιράκ, γ) (Ι-Κ) - Ιράν, δ) (Ι-Κ) - Ελλάδα. Η Υπερσυστημική του κλίμακα, ασφαλώς, περιλαμβάνει τους Εθνο-κρατικούς δρώντες των ΗΠΑ, της Ρωσίας και της ΕΕ. Δεν αρχίζω κατά τύχη, κ. Θεοδωράτε, την ανάλυσή μου από το Δίπολο Κύπρος-Ισραήλ. Απλούστατα θεωρώ ότι πρόκειται για τη σημαντικότερη εστία αστάθειας στο εσωτερικό της μέσης συστημικής κλίμακας όπως ορίσθηκε, δηλ. της Μέσης Ανατολής. Είναι, κατόπιν τούτου, επίσης προφανές ότι αποτελεί τους λόγους των σημαντικότερων και σοβαρότερων Υπερσυστημικών παρεμβάσεων στην περιοχή, οι οποίες επηρεάζουν αναπόφευκτα την Ελλάδα ως γεωγραφικό δρώντα ενδοσυστημικής μορφής αλλά και, ιδιαίτερα, ως στοιχείο καθεστώτων συλλογικής ασφαλείας των οποίων τα μέλη εμφανίζονται να έχουν διαφορετικά συμφέροντα. Συνεπώς:

1.1.) Η ανάλυση του Διπόλου (I-K) στο πλαίσιο της ανωτέρω συγκροτήσεως, βασίζεται στην διαπίστωση ότι η οποιαδήποτε έρευνα σχετικώς με τις νέες στρατηγικές ισορροπίες στην περιοχή, πρέπει να λάβει υπόψη, πρωτίστως, το ζήτημα των δυνατοτήτων σταθεροποιήσεως του γεωστρατηγικού περιβάλλοντος του Ισραήλ. Και αυτό διότι η συμπεριφορά και η αντίληψη ασφαλείας του ισχυρού αυτού στρατηγικού δρώντος έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον συσχετιζόμενη με το ελληνικό πλαίσιο γεωστρατηγικών συνθηκών ασφαλείας. Στο καθεστώς της παρούσας συγκυρίας, λοιπόν, παρατηρείται ιδιαίτερη ευπάθεια αναφορικώς με την βελτίωση της σταθερότητας στο γεωστρατηγικό περιβάλλον του Ισραήλ, με τα κατωτέρω τρία, γεωστρατηγικής φύσεως και μέσης Συστημικής κλίμακας, δεδομένα:

i) Το διατηρούμενο συγκρουσιακό κλίμα στη νοτιοανατολική Τουρκία και στο βόρειο Ιράκ, με αφορμή τις κουρδικές «θερμές διεκδικήσεις» και τις επακόλουθες τουρκικές επιθέσεις.

ii) Τη διαφαινόμενη αστάθεια στον νότιο Λίβανο, όπου η ανάμειξη της Δαμασκού προκαλεί έντονες αντιδράσεις από πλευράς της χειραφετημένης πλέον και με υψηλό κύρος Χεζμπολά. Τα γεγονότα αυτά δεν επιτρέπουν την σταθεροποίηση των όποιων θετικών υπερσυστημικών και ενδοσυστημικών πολιτικο-οικονομικών συντελεστών στην παρούσα συγκυρία.

iii) Την υπάρχουσα στασιμότητα της δυναμικής της Αναπόλεως (26-28 Νοεμβρίου 2007), λόγω της αρνητικής στάσεως της Δαμασκού.

Ως Υπερσυστημικού, δηλ. ευρύτερου διεθνούς επιπέδου μεταβλητές της εν λόγω διαδικασίας θεωρούνται αφενός

i) η διαφαινόμενη, θετική πλέον, διάθεση της διακυβερνήσεως Ομπάμα στη δυναμική των συρο-ισραηλινών συνομιλιών ειρηνεύσεως, αλλά και

ii) η στρατηγική προοπτική της Μόσχας στο ευρωπαϊκό πολιτικο-οικονομικό σύμπλοκο, το οποίο με τη σειρά του αναπτύσσει βαθμιαίως στρατηγικές επιρροές στα ζητήματα:

ii.1.) της επιλύσεως του Ισραηλο-παλαιστινιακού προβλήματος, όπως και ii.2.) επί των συρο-ισραηλινών σχέσεων, μάλιστα επί της αρχής «εδάφη έναντι ειρήνης».

Αρνητικές Υπερσυστημικές δυνამικές, ακόμη, δημιουργούνται από:

i) Τη μονομερή ανεξαρτητοποίηση του Κοσσυφοπέδιου μακράν και πέραν της νομίμου διεθνοδικαϊκής βάσεως. Η ισραηλινή κυβέρνηση, όπως και η νόμιμη κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και της Ελλάδος, δεν αντιμετωπίζουν θετικά αυτού του είδους τις «αποσχίσεις», οι οποίες βλάπτουν τη διεθνή σταθερότητα και ασφάλεια και ιδιαίτερα στην περιοχή μας, αυτήν της ΝΑ Μεσογείου (3). Πρέπει να τονίσω ότι στο σημείο αυτό η ελληνική κυβέρνηση θα μπορούσε να προχωρήσει σε σχεδιασμό αξόνων συναντιλήψεων διπλωματικής δράσεως με όλες εκείνες τις χώρες οι οποίες διατηρούν έντονες επιφυλάξεις για αυτού του είδους τα φαινόμενα.

ii) Την προξενηθείσα εξ αυτού του προηγούμενου ανεξαρτητοποίηση της Ν. Οσετίας και Αμπχαζίας, στη σφαίρα της γεωστρατηγικής επιρροής της Μόσχας (4).

Κάποιες θετικές δυναμικές που διαμορφώνονται κατά τους τελευταίους μήνες, είναι αυτές που οφείλονται σε μία διαφαινόμενη ελληνο-ισραηλινή αμυντική συνεργασία, γεγονός που ενισχύει τους δεσμούς εμπιστοσύνης μεταξύ Αθήνας και Τελ Αβίβ. Οι δεσμοί αυτοί μπορούν να λειτουργήσουν ως θετικοί συντελεστές υπέρ της ελληνικής και ελληνοκυπριακής πλευράς για την επίτευξη μιας αξιοπρεπούς λύσεως στο Κυπριακό, το οποίο στην περίπτωση αυτή πρέπει να αναλυθεί και στην πτυχή του η οποία σχετίζεται με τον ρόλο της Μεγαλονήσου για την ισραηλινή εθνική ασφάλεια. Ο παράγοντας αυτός συνήθως δεν λαμβάνεται υπόψη από την ελλαδική και ελληνοκυπριακή πλευρά, ενώ η ελληνική αδράνεια στον τομέα αυτό αξιοποιείται τα μέγιστα από την τουρκική πλευρά. Το επειγόντως ζητούμενο είναι οι συντελεστές αυτοί να τύχουν εκμεταλλεύσεως και να μην απολεσθούν άνευ αξιοποιήσεως από την ελληνοκυπριακή και ελλαδική πλευρά.

Επίσης, η θετική πορεία της ομαλοποιήσεως στο Ιράκ συμβάλλει προς την γενικότερη διευθέτηση των ανταγωνισμών στην περιοχή. Ο ρόλος της Τεχεράνης στην περίπτωση των σιτών του νότιου Ιράκ δεν είναι αμελητέος και καταδεικνύ-

ει, παρά την υπάρχουσα ένταση των ιρανο-αμερικανικών σχέσεων, την υπάρχουσα πρόθεση ορισμένων ισχυρών, όσο και ορθολογικών κύκλων της Τεχεράνης, οι οποίοι δεν ανήκουν στη σφαίρα επιρροής του προέδρου Αχμαντινεζάντ, για μια εξομάλυνση των αμερικανο-ιρανικών σχέσεων εις το μέλλον. Το γεγονός αυτό είναι αντιληπτό από την αμερικανική πλευρά, πράγμα που έγινε αισθητό και στην περίπτωση της εκτελέσεως της θανατικής ποινής του Σαντάμ Χουσεϊν αλλά και στη διαρροή της Ν.I.E's στον αμερικανικό και στον διεθνή Τύπο στις 3/12/2008. Αλλωστε η νέα πολιτική Ομπάμα προς την Τεχεράνη έχει ήδη αρχίσει να επιδεικνύει τάσεις μειώσεως της εντάσεως μεταξύ των δύο πλευρών.

Συμπεράσματα: Είναι προφανές ότι ο ρόλος της Ελλάδος στην προσπάθεια εξομάλυνσης των ιρανο-ισραηλινών σχέσεων αλλά και στην αντίστοιχη προσπάθεια εξομάλυνσης των σχέσεων Χαμάς-Φατάχ-Ισραήλ, όπως και Χεζμπολά-Ισραήλ, μπορεί να είναι σημαντικότατος και άκρως εποικοδομητικός. Αν η χώρα μας κρατηθεί στο περιθώριο των συγκλονιστικών αυτών εξελίξεων που προαλείφονται, το τίμημα θα είναι να αφήσει όλο τον δικαιωματικά δικό της ζωτικό χώρο κινήσεων και στρατηγικών ελιγμών στις λοιπές ανταγωνιστικές δυνάμεις της Μεσογείου. Και δεν είναι προφανές τότε, ότι αυτό θα ωφελήσει την ολιγορούσα Αθήνα. Η ζητούμενη, όμως, ελληνική διπλωματική εμπλοκή, απαιτεί υψηλής ευθύνης και αντιστοίχου ποιότητας σχεδιασμό από τα ελληνικά Υπουργεία Εξωτερικών, Πολιτισμού και Αμυνας, όπως και ενεργοποίηση των παρ' αυτών θηλαζουσών -και κατ'εξοχήν παραμελημένων και εκφυλισθεισών- «δεξαμενών σκέψεως». Σχεδιασμό ο οποίος απαιτεί την επιστράτευση του επίσης υψηλότερου επιπέδου ακαδημαϊκού-ερευνητικού, διπλωματικού και δημοσιογραφικού δυναμικού της χώρας και όχι τη συνεκδητή περιθωριοποίησή του, όπως συμβαίνει κατ' εξακολούθηση στον τόπο τούτο.

2) Από πλευράς γεωμορφολογικών παραγόντων, το συγκεκριμένο Δίπολο πρέπει να εξετασθεί από δύο οπτικές γωνίες: i) εκείνην η οποία θα το εκλάβει ως μία και ενιαία οντότητα και ii) εκείνη η οποία θα υ-

πεισέλθει στην ανάλυσή του. Δηλαδή στην περιγραφή της συμπεριφοράς ενός εκάστου των πόλων του στο συγκεκριμένο γεωπολιτικό σύμπλοκο της ΝΑ Μεσογείου.

2.1.) Κατά την πρώτη άποψη παρατηρούμε ότι το (I-K) επηρεάζεται από (και επηρεάζει) τον άξονα Σουέζ-Γιβραλτάρ τον κείμενο επί του 36ου Παραλλήλου. Δείτε τον Χάρτη 1. Πρόκειται για χάρτη δικής μου σχεδιάσεως όπου εντοπίζεται καθαρά η ζώνη μεταξύ 35ου και 36ου Παραλλήλου η οποία περιέχει στο ανατολικό της άκρο την Κύπρο (Επισκοπή, Ακρωτήρι, Λάρνακα και Λευκόνεικος) και την Κρήτη (Σούδα) και στο δυτικό την Μάλτα και το Γιβραλτάρ.

Η ζώνη αυτή αποτελεί ιδιαίζόντως σημαντικό σύνολο γεωστρατηγικών ερεισμάτων για τις αγγλοσαξωνικές θαλάσσιες δυνάμεις οι οποίες ελέγχουν μέσω αυτού του γεωστρατηγικού άξονος απ' άκρου εις άκρον τη Ν. Μεσόγειο, δηλ. το εν αναβρασμό ευρισκόμενο Μαγκρέμπ.

Ο οριζόντιος αυτός άξονας ελέγχει τη διέλευση οιοδήποτε εμπορευματοκινούμενου ρεύματος (υδρογονανθράκων, τροφίμων και βιομηχανικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας) το οποίο διασχίζει οριζοντίως ή καθέτως το Αιγαίικο Αρχιπέλαγος και τη Μεσόγειο καθ' ολοκληρίαν.

2.2.) Το κυπριακό Ακρωτήρι του Αποστόλου Ανδρέα (κατεχόμενο από την Τουρκία) σε συλλειτουργία με τις τουρκικές ακτές της Αλεξανδρέτας, της Συρίας και του Λιβάνου, ελέγχουν απολύτως έναν ποντισμένο αγωγό φυσικού αερίου ο οποίος θα μετέφερε αζερικό και ρωσικό φυσικό αέριο και θα είχε ως σημείο εκκίνησης τη Σαμψούντα, ενδιάμεσο τερματικό σταθμό το Τσευχάν και κατάληξη στη Χάιφα.

2.3.) Επίσης, ακριβώς το ίδιο γεωπολιτικό σύμπλοκο θα μπορούσε να ελέγξει απολύτως έναν παράλληλο προς το δεύτερο τμήμα του ανωτέρω ποντισμένου αγωγού (δηλ. Τσευχάν-Χάιφα), ο οποίος όμως θα είχε ως αντικείμενο τη μεταφορά ύδατος του Ευφράτη προς το Ισραήλ. Δείτε τον Χάρτη 2, τον οποίο επίσης κατασκεύασα εγώ με τη βοήθεια του Φυσικού Γιώργου Σγούρου. Τα μεγέθη είναι ακριβή στην κλίμακά τους. Η πιθανότητα αυτή προς

Χάρτης Άξονος 36ου Παραλλήλου και της Οριζόντιας Ζώνης αυτού.
Πηγή-Χαρτογράφηση: Ι. Θ. Μάζης, Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα Νέο Εθνικό Αμυντικό Δόγμα, Παπαζήσης, 2006, σ.47.

στιγμήν δεν διαφαίνεται υψηλή, λόγω της απορριπτικής στάσεως του Ισραήλ. Την απορριπτική αυτή στάση ευνοούν δύο παράγοντες:

i) Η άνοδος του Α.Κ.Ρ. στην εξουσία της Τουρκίας και η διαθρυλούμενη «κρυφή, ισλαμιστική ατζέντα» του, γεγονός που δεν καθησυχάζει καθόλου το Τελ Αβίβ αν συνδυαστεί και με τις προτροπές του κ. Αχμέτ Νταβούτογλου για δημιουργία γεωστρατηγικών αξόνων της Τουρκίας με αραβο-μουσουλμανικές χώρες οι οποίες μάλιστα σήμερα εξαγουν ισλαμιστική τρομοκρατία ή βοηθούν στην εξαγωγή της.

ii) Η εξαιρετικά προωθημένη ισραηλινή τεχνολογία στον τομέα αφαλάτωσης ύδατος. Είναι χαρακτηριστικό ότι το Ισραήλ έλαβε εξαιρετικά εγκωμιαστικές αξιολογήσεις κατά τη διάρκεια του 5th World Water

Forum το οποίο έλαβε χώρα στην Κωνσταντινούπολη, όπου ταξινομήθηκε ως «ηγέτιδα διεθνώς χώρα» στο ζήτημα της αφαλάτωσης του θαλασσίου ύδατος. Είναι πολύ σημαντικό αυτό και για την Ελλάδα κ. Θεοδωράτε, η οποία θα μπορούσε να ασκήσει σοβαρή οικονομική διπλωματία στη Μέση Ανατολή στον τομέα του νερού αλλά και για τον λόγο ότι θα είναι εξαιρετικά δυσμενής μια εξέλιξη η οποία θα δέσμευε το κράτος του Ισραήλ στην τροφοδοσία του σε νερό από την Τουρκία. Αντιλαμβάνεσθε τις γεωστρατηγικές επιπτώσεις εις βάρος της χώρας μας.

2.4.) Στον ίδιο χάρτη παρατηρούμε και τη διαδρομή του «κυανού αγωγού»: Κιρκούκ-Μοσούλη-Γιουμουρταλίκ (δίπλα στο Τσευχάν). Αυτός θα μεταφέρει το περίφημο πετρέλαιο «Light Kirkuk», όπως και αυτό

Αγωγοί υδρογονανθράκων και ύδατος στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της ΝΑ Μεσογείου.
Πηγή: i) Ποσοτική Πληροφορία και Χωροθέτηση Στοιχείων: Ι. Θ. Μάζης, ii) Χαρτογράφηση: Ι.Θ. Μάζης-Γ. Σγούρος, Dr. Φυσικός G.I.S.

Η στρατηγική σημασία του Καυκάσου. Σε αυτό τον χάρτη της «Monde Diplomatique» διακρίνεται καθαρά η σημασία του Καυκάσου στη γεωπολιτική των αγώνων και στον ανταγωνισμό ΗΠΑ - Ρωσίας. Αποτελώντας μια λωρίδα ανάμεσα στη Ρωσία και στο εχθρικό προς τις ΗΠΑ Ιράν, ο Καυκάσος είναι η μοναδική διόδος της κεντρικής Ασίας και της Κασπίας προς την Τουρκία και στη συνέχεια προς τη Δύση. Επιδίωξη της Ρωσίας είναι να κλείσει τη δίοδο αυτή, επεκτείνοντας την επιρροή της μέχρι τα σύνορα με το Ιράν. Οι ΗΠΑ, αντίθετα, επιδιώκουν να τη διατηρούν ανοικτή περιορίζοντας την επιρροή της Ρωσίας. Εξαιρετικά περίπλοκη είναι η θέση της Τουρκίας. Ως χώρα - μέλος του ΝΑΤΟ είναι υποχρεωμένη να υποστηρίζει την αμερικανική πολιτική στον Καυκάσο, κάτι που τη φέρνει σε σύγκρουση με τη Ρωσία και το Ιράν. Συμβιβασμός με τη Ρωσία ή ουδετερότητα θα οδηγήσει σε ψυχρότητα με τις ΗΠΑ και πρόσθετα προβλήματα στις κουρδικές περιοχές.

της Μοσούλης, ακριβώς έναντι του Ακρωτηρίου του Αποστόλου Ανδρέα, το οποίο στρατηγικώς ελέγχει απολύτως την έξοδό του. Πολύ ενδιαφέρουσες δε μπορεί να αποδειχθούν οι διαφαινόμενες εξελίξεις σχετικά με τον κουρδικό παράγοντα στην περιοχή.

2.5) Στον Χάρτη 3 παρατηρούμε όλο το πλέγμα των αγώνων που καταλήγουν (Μπακού-Τσεϋχάν) ή σχεδιάζονται να καταλήξουν ενώπιον του κατεχομένου Ακρωτηρίου του Απ. Ανδρέα. Από την άλλη πλευρά, διακρίνουμε τη βαρύτητα του Διπόλου Ισραήλ-Κύπρου (I-K) αναφορικώς με τον έλεγχο, μέσω της ζώνης του 36ου παραλλήλου, των διελεύσεων των υδρογονανθράκων που οδεύουν προς Γιβραλτάρ. Επίσης, ενώπιον του ιδίου κυπριακού ακρωτηρίου καταλήγουν και οι πετρελαιογωγοί των συριακών παραλίων (Λατάκεια), όπως και αυτών του Λιβάνου (Σιδών).

2.6.) Ο Εναέριος Χώρος, ο ευρισκόμενος μεταξύ της απολήξεως του Ακρωτηρίου

του Αγ. Ανδρέα και της Λαοδικείας (Συρία), πλάτους 100 χιλιομέτρων, μπορεί να ελεγχθεί απολύτως από αεροπορικές δυνάμεις εδρεύουσες στη Μεγαλόνησο και οι οποίες θα ηδύναντο να ευρίσκονται (σενάριο απειλής για το Ισραήλ) σε αμυντική συνεργασία με τη Δαμασκό ή αντιισραηλινές δυνάμεις του Λιβάνου. Το αυτό θα συνέβαινε και για τη Συριακή Αεροπορία, εάν ευρίσκετο σε αεροπορική συνεργασία με τη Λευκωσία.

Στο σημείο αυτό παρατηρούμε ότι το Τελ Αβίβ ωθείται να ταυτισθεί με τις στρατηγικές αντιλήψεις της κεμαλικής (τονίζω) Αγκύρας (5). Το Τελ Αβίβ θεωρεί προφανώς ότι η μόνη εγγύηση για την ασφάλειά του είναι ο στρατιωτικός αγγλοσαξωνικός έλεγχος επί της νήσου Κύπρου, έλεγχος ο οποίος δεν είναι δυνατόν να επιτρέψει στην πράξη μία φιλοσυριακή στροφή στην Κυπριακή Δημοκρατία, μάλιστα στην παρούσα συγκυρία της αμερικανικής εμπλοκής στο Ιράκ. Πάντως η Αγκυρα στην υφι-

σταμένη συγκυρία, οδεύει μάλλον προς μία μετακεμαλιστική περίοδο, η οποία όμως δεν διαφαίνεται ιδιαίτερος εφουσαστική για το Τελ Αβίβ.

Συμπεράσματα: Η σημασία των ανωτέρω λεχθέντων για την ελληνική πλευρά, είναι ότι οποιαδήποτε μείζων απόφαση περί επιλύσεως του Κυπριακού, συμβατή με τα συμφέροντα επιβιώσεως του Ελληνισμού, δεν επιτρέπεται να ληφθεί επί ουδενί και για κανένα λόγο πριν από την εμπέδωση της ειρήνης, της σταθερότητας και της δημοκρατίας στο Ιράκ. Και αυτό διότι η ποιοτική αλλαγή του καθεστώτος της Βαγδάτης, την οποία επέφερε η αγγλοσαξωνική στρατιωτική επέμβαση, αναμένεται να προκαλέσει νέες ισοροπίες στην περιοχή της Μ. Ανατολής και να δημιουργήσει όλες εκείνες τις προϋποθέσεις τις οποίες το Ισραήλ θεωρεί απαραίτητες για την εδραίωση της ασφαλείας του. Η εξέλιξη αυτή θα δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα ασφαλείας στο Τελ Αβίβ,

ώστε να αχθεί το τελευταίο σε θετικότερη στάση αναφορικά με την ποιότητα λύσεως του Κυπριακού Ζητήματος, προς όφελος και των δύο κοινοτήτων και όχι ετεροβαρώς, δηλαδή υπέρ της τουρκικής και μόνον πλευράς, όπως συμβαίνει σήμερα. Οσο, όμως, κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, οι «κυρίαρχες βρετανικές βάσεις» στην Κύπρο και η προσπάθεια διχοτομήσεως της νήσου, η οποία πλέον είναι εμφανής στις ενέργειες του «συντρόφου» Ταλαάτ, θα εμφανίζονται ως τα μόνα εχέγγυα για τη νατοϊκή επιρροή στον τομέα της ασφαλείας στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της ΝΑ Μεσογείου. Και αυτό μόνο ένα αποτέλεσμα μπορεί να έχει: τη διχοτόμηση της μαρτυρικής Μεγαλονήσου. Ας το αντιληφθούμε... Πρέπει ακόμη κ. Θεοδωράτε να τονίσουμε και κάτι άλλο, πολύ σοβαρό για τις ελληνο-τουρκικές σχέσεις, εάν υπάρξει κάποια διχοτομική εξέλιξη στην Κύπρο, υπό τον μανδύα κάποιας «δήθεν» ομοσπονδιακής «λύσεως», η οποία θα είναι κάτι πολύ περισσότερον της Συνομοσπονδίας, θα είναι διχοτόμησης. Και να ποιο είναι αυτό: το συνομόσπονδο κρατίδιο της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βορείου Κύπρου» θα έχει, όπως είναι προφανές, ιδική του ψήφο στην ΕΕ ή, στην καλύτερη για την Ελλάδα περίπτωση, δεν θα επέτρεπε στην Κυπριακή κυβέρνηση να ψηφίσει κάποια ευρωπαϊκή πρόταση η οποία θα απαιτούσε ομοφωνία αλλά δεν θα συνέφερε την Τουρκία. Ναι, καλά ακούσατε, την Τουρκία, η οποία δεν θα ήταν καν μέλος, αλλά θα εξεβίαζε εκ του ασφαλούς, στο πλαίσιο μιας επικερδούς «ειδικής σχέσεως», κάτι που και ο κ. Αχμέτ Νταβούτογλου βλέπει με πολύ καλό μάτι.

Το τελευταίο διάστημα, δηλαδή από την αρχή του 2009 και εντεύθεν, έχει αρχίσει να γίνεται πολύς λόγος από διάφορες πλευρές, δημοσιογράφους και αναλυτές των γεωστρατηγικών ζητημάτων της περιοχής, για τον σύμβουλο του Ερντογάν, Αχμέτ Νταβούτογλου, τον οποίο μας αναφέρατε. Ωστόσο, μάλλον ελησμόνησαν να επισημάνουν ότι είστε ο πρώτος που τον «ανακαλύψατε», από το 2004 γράφετε και διδάσκετε γι' αυτόν σε όλα τα ΜΜΕ της χώρας αλλά και στις ανώτατες μεταπτυχιακές ακαδημίες των Ενόπλων Δυνάμε-

ων και των Σωμάτων Ασφαλείας (ΣΕΘΑ, ΑΔΙΣΠΟ, Σχολές Πολέμου Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, Σχολή Εθνικής Ασφαλείας - ΣΕΑ), εσείς και οι υποψήφιοι διδάκτορές σας. Μπορεί να το επιβεβαιώσει ο οποιοσδήποτε μαθητής των σχολών αυτών αλλά και τα γραπτά σας, όπως το τελευταίο εξαιρετο πόνημά σας για τη «Γεωπολιτική στην Ευρύτερη Μέση Ανατολή και την Τουρκία», που είδε το φως πέρυσι στις εκδόσεις Λιβάνη και γραφόταν τα τελευταία τέσσερα χρόνια, όπως μαρτυρούν οι προδημοσιεύσεις του στις επιστημονικές επιθεωρήσεις του Ι.Α.Α. Μάλιστα μέσω αυτού αποκρυσταλλώσατε τη μεσο-μακροπρόθεσμη στόχευση της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Η επόμενη ερώτηση αφορά την παρούσα γεωπολιτική αξία της Τουρκίας και το πώς αυτή αναμένεται να διαμορφωθεί στο μέλλον. Πού αποσκοπεί η πολιτική Νταβούτογλου;

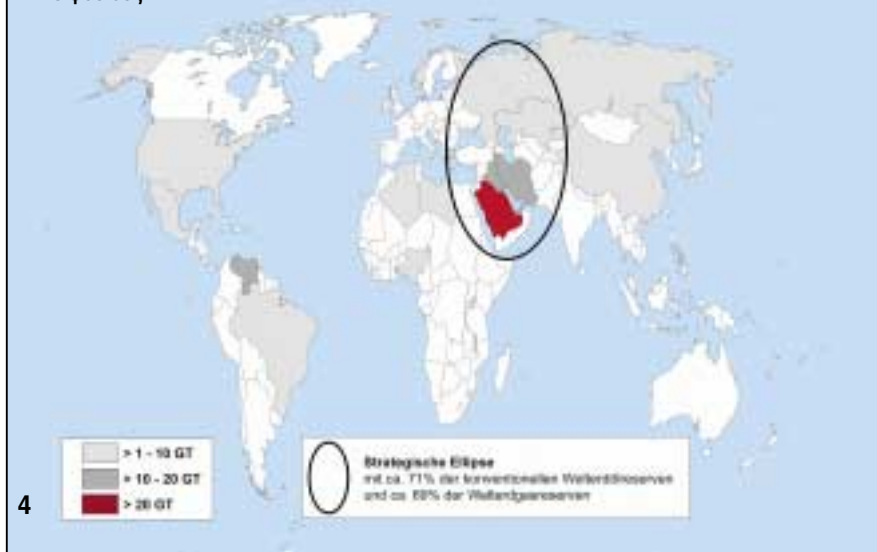
Κύριε Θεοδωράτε, είναι γεγονός ότι εσχάτως, τους τελευταίους μήνες, σημαντικοί Έλληνες διανοούμενοι, είτε αυτοί είναι ακαδημαϊκοί είτε είναι δημοσιογράφοι, έδωσαν συνέχεια στις αναφορές μου σχετικά με τον ρόλο του καθηγητή Νταβούτογλου στη χάραξη της σύγχρονης νεο-οθωμανικής πολιτικής του ισλαμιστικού διδύμου Ερντογάν-Γκιούλ. Το αν αναφέρονται στο όνομά μου ή όχι, δεν επηρεάζει τον ορθολογικό σχεδιασμό της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Σημασία, όμως, έχει το ότι η βασική πηγή της σύγχρονης νεο-οθωμανικής τουρκικής γεωστρατηγικής σκέψης γίνεται γνωστή και ελπίζουμε ότι δεν θα αγνοηθεί από την ελληνική κυβέρνηση αλλά και τις ελληνικές πολιτικές ελίτ. Η λεπτότητα και η επιστημονική εντιμότητα εγκύρων ιστορικο-αμυντικών αναλυτών όπως εσείς, με ένα ευρύτατο φάσμα ιστορικών εκδόσεων και εκδόσεων αμυντικής αναλύσεως και οι παρατηρήσεις σας σχετικά με τη δική μου συμβολή στην ανάδειξη του φαινομένου Νταβούτογλου στο ελληνικό κοινό, είναι ι-διαζόντως τιμητική και, ειλικρινά, μου είναι αρκετή. Αλλωστε, χρόνια τώρα προτείνω ουσιαστικά, από το θήμα των ηλεκτρονικών ΜΜΕ που με τιμούν φιλοξενώντας την άποψή μου, να μεταφραστεί το θεμελιώδες σύγγραμμα του Αχμέτ Νταβούτο-

Ο Αχμέτ Νταβούτογλου (κάτω) είναι ο βασικός εμπνευστής της νεο-οθωμανικής πολιτικής που προωθεί ο πρωθυπουργός Τ.Ερντογάν (πάνω).

γλου με τίτλο (θα σας τον δώσω και στα τουρκικά, ώστε κάποιος ο οποίος ενδιαφέρεται να έχει τη δυνατότητα να έλθει σε επαφή, αλλά και σε μια ελεύθερη μετάφραση προς τα ελληνικά): *Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu/Στρατηγικό Βάθος: Ο Διεθνής τουρκικός ρόλος*, Istanbul: Küre Yayınları, 2001. Ελπίζω να εισακουσθώ. Πάντως εγώ και οι συνεργάτες μου μεταφράσαμε αρκετά σημεία του ανωτέρω πονήματος για τις ανάγκες του βιβλίου μου που προαναφέρατε, δηλ. τη «Γεωπολιτική στην Ευρύτερη Μέση Ανατολή και η Τουρκία» (Λιβάνης, 2008). Από εκεί θα κάνω χρήση κάποιου υλικού για να απαντήσω στο δεύτερο σκέλος του ερωτήματός σας σχετικά με την παρούσα γεωπολιτική αξία της Τουρκίας και το πώς αυτή αναμένεται να διαμορφωθεί στο

Γεωστρατηγικό Ελληψοειδές.

μέλλον, όπως και το πού αποσκοπεί η πολιτική Νταβούτογλου.

Θα αρχίσω διαβάζοντάς σας από το βιβλίο μου μερικά στοιχεία σχετικά με τον καθηγητή Νταβούτογλου, ο οποίος και είναι ο εισηγητής του σύγχρονου τουρκικού νεο-οθωμανικού γεωστρατηγικού οράματος. Πρόκειται για μία από τις πλέον σοβαρές επιστημονικές, ηγετικές προσωπικότητες της ισλαμιστικής ελίτ διανοήσεως στην Τουρκία, που κατέχει θέση επικεφαλής συμβούλου σε θέματα εξωτερικής πολιτικής του πρωθυπουργού Ερντογάν. Είναι ο αρχιτέκτονας, και δικαίως, της νέας τουρκικής αντίληψης περί εξωτερικής πολιτικής.

Όπως αναφέρει ο Α. Murinson (6), «ο Αχμέτ Νταβούτογλου είναι ένας αυθεντικός νεο-οθωμανιστής στοχαστής. Μέχρι να αναμειχθεί στην υπάρχουσα τουρκική κυβέρνηση, υπήρξε επικεφαλής του Τμήματος Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Beykent. Ο Νταβούτογλου απέκτησε έναν διδακτορικό τίτλο στη Φιλοσοφία από το Πανεπιστήμιο Bo_aziçi. Τα ενδιαφέροντά του δεν περιορίζονται μόνο στην πολιτική και στις Διεθνείς Σχέσεις, αλλά περιλαμβάνουν τη Φιλοσοφία, την Ιστορία, τη Γεωγραφία (ειδικά τον εξειδικευμένο τομέα της, τη Γεωπολιτική), καθώς και τις Πολιτισμικές Σπουδές και τα Οικονομικά».

Τονίζω ιδιαίτερα κ. Θεοδωράτε την αναφορά του Murinson στις γεωγραφικές και γεωπολιτικές επιστημονικές αποσκευ-

ές του κ. Νταβούτογλου. Και συνεχίζει ο Murinson παρουσιάζοντας τις γενικές γεωπολιτισμικές κατευθύνσεις του Τούρκου θεωρητικού, οι οποίες και αποτελούν τη βάση θεμελίωσης και τεκμηρίωσης του νεο-οθωμανικού του προτύπου: «Ο πυρήνας μιας νέας προσέγγισης της εξωτερικής πολιτικής εμφανίστηκε σε ένα άρθρο με τίτλο "Η Σύγκρουση των Συμφερόντων: Μια Εξήγηση της Διεθνούς Τάξεως (Αταξίας)", το οποίο εμφανίστηκε το 1998. Στο εν λόγω άρθρο κάνει έκκληση για την επανεκτίμηση του ρόλου της Αμερικανικής Ηγεμονίας στις διεθνείς υποθέσεις και για την καθιέρωση ενός δια-πολιτισμικού διαλόγου ώστε να αποφευχθούν μελλοντικές συγκρούσεις. Είναι δύσκολο να υπερεκτιμήσουμε τις απόψεις που εκφράζονται σε αυτό το άρθρο σχετικά με τη αποσαφήνιση της εξελίξεως του τρέχοντος δόγματος της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Σε αυτό το άρθρο ένας Τούρκος ακαδημαϊκός δάσκαλος προτείνει μια εναλλακτική θεωρία ανάμεσα σε δύο κυρίαρχες που είναι ευρωκεντρικές και οι οποίες επεχείρησαν να ερμηνεύσουν τις τρέχουσες διεθνείς εξελίξεις. Αυτό το άρθρο αφιερώθηκε σε μια κριτική των απόψεων του Huntington και του Fukuyama περί Παγκοσμιοποίησης και περί της, μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, εποχής. Θα έλεγα ότι επρόκειτο για μια σκληρότατη κριτική στους δύο Αμερικανούς ακαδημαϊκούς δασκάλους. Εκεί ο Νταβούτογλου, προς

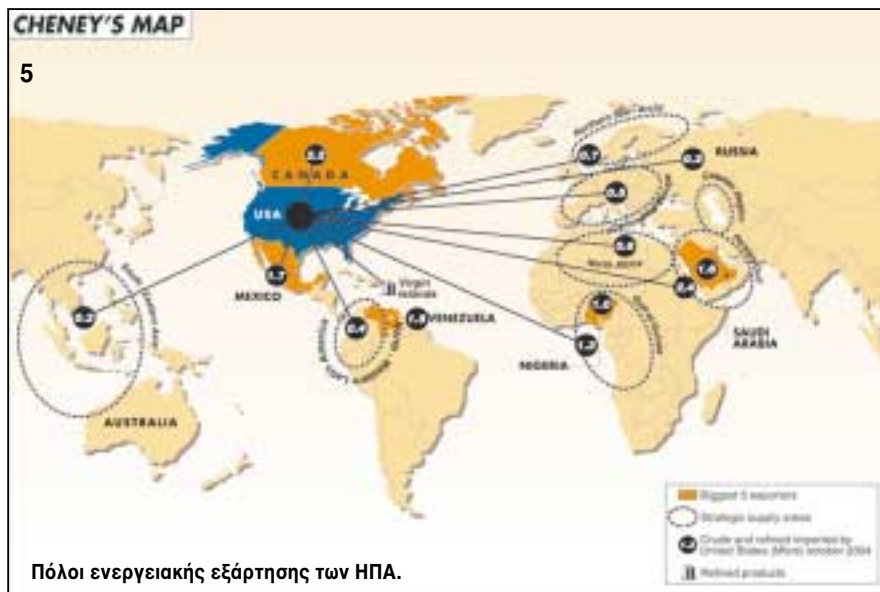
απάντηση στη θέση του Fukuyama σχετικά με το «Τέλος της Ιστορίας» που εμφανίστηκε κατά το τέλος της παγκόσμιας ιδεολογικής συγκρούσεως του ψυχρού πολέμου, δηλώνει τα εξής: «Η θέση του Fukuyama, η οποία εξυμνεί την καθολίκευση των Πολιτικών Αξιών και Δομών του Δυτικού Πολιτισμού, παρείχε την κύρια προοπτική στην αξιολόγηση των Πολιτικών Υποθέσεων στη μετα-σοβιετική και στην προ-βοσνιακή εποχή. (...) Η βοσνιακή κρίση απεκάλυψε τη ρηχότητα της θέσεως περί του "Τέλους της Ιστορίας", επειδή "απεκάλυψε τις ελλείψεις ισορροπίας του Δυτικού Πολιτισμού, καθώς και τις παραμορφώσεις της υφισταμένης Διεθνούς Τάξεως"» (7).

Ο Νταβούτογλου επέκρινε επίσης τη θέση του Huntington σχετικά με τη «Σύγκρουση των Πολιτισμών», γράφοντας ότι: «Ο Huntington δεν υπολογίζει το γεγονός ότι οι καταστροφικότεροι Παγκόσμιοι πόλεμοι στην ανθρώπινη ιστορία ήταν ενδο-πολιτισμικοί πόλεμοι μεταξύ των συστημικών δυνάμεων του ευρωκεντρικού Δυτικού πολιτισμού. Ήταν πόλεμοι που διεξήχθησαν για να αποφασιστεί το ποιος θα παράσχει Συστημικές ηγεσίες, τίνος οι κανόνες θα υπερισχύσουν, τίνος οι πολιτικές θα διαμορφώσουν τις Συστημικές διαδικασίες κατανομής και τίνος η αίσθηση ή το όραμα περί Τάξεως θα επικρατήσει» (8). Στο ίδιο άρθρο ο Τούρκος επικεφαλής σύμβουλος επί θεμάτων εξωτερικής πολιτικής, αφιερώνει σημαντική θέση στις απόψεις του αναφορικά με τη σύγχρονη γεωπολιτική κατάσταση. Εξηγεί ότι η στρατηγική ισορροπία η οποία προωθήθηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τον Ψυχρό Πόλεμο και εθασίζετο στη Χάρτα των Ηνωμένων Εθνών, έλαβε τέλος μετά τον Πρώτο Πόλεμο του Κόλπου. Παραθέτει το παράδειγμα της συγκρούσεως για την ισλαμική, κατ' εξοχήν, Βοσνία, που επιτάχυνε την «αναπροσαρμογή του γεωπολιτικού status quo» (9). Το άρθρο του Τούρκου γεωπολιτικού χαρακτήριζε τη βοσνιακή περίπτωση ως μια "ενδο-συστημική σύγκρουση μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης» και προέβλεπε την αποτυχία του αμερικανικού «Δόγματος περί Νέας Διεθνούς Τάξεως». Κατέληγε δε στο συμπέρασμα ότι η αποτυχία της Δύσεως να

αποτρέψει τη γενοκτονία στη Βοσνία προεκλήθη από τις «μεσαιωνικές προκαταλήψεις της Ευρώπης» (10).

Είναι γνωστό, κ. Θεοδωράτε, ότι το όνομα του Κεμάλ Ατατούρκ και οι ιδέες που σχετίζονται με αυτόν, κατέχουν, παραδοσιακά, τιμητική θέση στην κοσμική τουρκική ιστοριογραφία και στον εθνικιστικό πολιτικό λόγο της Τουρκικής Δημοκρατίας. Είναι όμως αξιοσημείωτο ότι σε ολόκληρο το άρθρο του Νταβούτογλου δεν υπάρχει καμία αναφορά της Τουρκικής Δημοκρατίας ή των αρχών του Κεμαλισμού. Συμφώνως προς ορισμένους αναλυτές, το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντική παρέκκλιση για απόψεις που εκφράζονται από έναν ανώτερο Τούρκο κυβερνητικό αξιωματούχο. Εκείνο όμως που κεντρίζει τη φαντασία του Τούρκου πανεπιστημιακού, είναι η εξέχουσα θέση του Ισλαμικού Κόσμου ή του Ισλαμικού Πολιτισμού στην Παγκόσμια Τάξη πραγμάτων. Κι αυτό φαίνεται ξεκάθαρα όταν γράφει: «Ο Ισλαμικός Κόσμος, ο οποίος έγινε η διατηρητική αρένα αυτών των δύο φαινομένων, δηλαδή της Πολιτισμικής Αναβίωσης και του Στρατηγικού Ανταγωνισμού, μετατρέπεται (τώρα) στο επίκεντρο των Διεθνών Σχέσεων» (11).

Στο γεωπολιτικό του όραμα ο Νταβούτογλου συνδυάζει δύο γεωγραφικές περιοχές: «Από τον Βορρά, την περιοχή του βορείου Καυκάσου, μέχρι τον Νότο, στο Κουβέιτ» και «τη νότια πλευρά της Κεντρικής Ασίας». Τονίζει ότι η συμμετοχή τους στον Ισλαμικό Πολιτισμό «παρέχει κοινά στοιχεία σε αυτή τη φανταστική κοινότητα», η οποία είναι πλήρης αντιφάσεων ανάμεσα στις διεθνώς αναγνωρισμένες περιοχές και τη de facto πραγματικότητα» (12). Ετσι εξυψώνει την ενότητα της ισλαμικής καθολικής Umma σε καθεστώς "ιδανικής γεωπολιτικής δομής" και αποδοκιμάζει την έννοια του "Κράτους-Εθνους". Και δεν το αποδοκιμάζει με εργαλείο τη φιλελεύθερη/παγκοσμιοποιημένη πολεμική που ασκείται κατά κόρον εναντίον του Κράτους-Εθνους. Το αποδοκιμάζει, όπως θα αντιληφθεί ο μελετητής του Πολιτικού Ισλάμ, με εργαλείο την ισλαμιστική "νομιμότητα" (13). Το πολιτικό Ισλάμ θεολογικο-πολιτικώς δεν αποδέχεται, ούτε και αυτό, την έννοια του κράτους-έθνους, αλλά

την έννοια της "Umma", της Διεθνούς Κοινότητας των Πιστών, κοντολογίς το Χαλιφάτο, στο πλαίσιο του οποίου δεν υπάρχει θέση για εθνικιστικά μορφώματα, που θεωρούνται «Κράτη-Θραύσματα» της Umma και «είναι αποτέλεσμα της προδοσίας του Ισλάμ από τους βέβηλους Πρίγκηπες του» (14). Στα κείμενά του, βεβαίως, ο Νταβούτογλου υποκαθιστά τον όρο "Umma", ο οποίος προκαλεί θρησκευτικούς συνειρμούς και πιθανόν πολιτικές διώξεις, με τον πιο ουδέτερο όρο "Ισλαμικός Πολιτισμός", αλλά διατηρεί την έμφαση στη θρησκευτική πτυχή της πολιτισμικής συγκρούσεως. Συμπεραίνει λοιπόν, αντιτιθέμενος στον Huntington, ότι: «Οι φερόμενες ως Πολιτιστικές και Πολιτισμικές συγκρούσεις αποτελούν ασήμαντους λόγους για τη δημιουργία αυτής της χαοτικής ατμόσφαιρας, επειδή αυτή η περιοχή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του αυτού Πολιτισμού, δηλαδή του Ισλαμικού, με εξαίρεση την Αρμενία και τα χριστιανικά τμήματα της Γεωργίας. Το ζήτημα του Καραμπάχ και η εισβολή των Αρμενικών Δυνάμεων σε εδάφη του Αζερμπαϊτζάν αποτελεί τη μοναδική πολιτιστική / πολιτισμική σύγκρουση σε αυτή την περιοχή» (15).

Είναι προφανές ότι για να κρυσταλλωθεί αυτή η σύγκρουση θεωρητικώς, απαιτεί έναν συγκεκριμένο «φανταστικό εθνικό εχθρό» (16) με τα χαρακτηριστικά που πληρούν την ιδεοληπτική του εικόνα: ως τέτοιος προσφέρεται θαυμάσια το Αρμενικό έθνος. Δεν πρόκειται περί νέου ε-

φευρήματος και ούτε προέρχεται φυσικά από την «ιστορικο-πλαστική» φαρέτρα του κ. Νταβούτογλου. Αυτό όμως είναι και το ιδιαίτερος ανησυχητικό με την περίπτωση του, διότι το φαινόμενο έχει βαθύτατες, φασιστικών καταβολών, ιστορικές ρίζες στον τουρκικό πολιτικό βίο. Και ο κ. Νταβούτογλου δεν κάνει τίποτε περισσότερο παρά να διαιωνίζει αυτήν την φασίζουσα αντιπαράθεση. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Η. Ηλιόπουλος: «Η ομοφωνία των πολιτικών δυνάμεων στην συλλογική επαναανάκαυψη των Αρμενίων ως φανταστικού εθνικού εχθρού, ήταν χαρακτηριστική για το τουρκικό πολιτικό σύστημα. Από τον απόστρατο αξιωματικό Αρσλαν Τουρκές, ηγέτη του φασιστικού κόμματος της Εθνικιστικής Δράσεως και της παραστρατιωτικής οργανώσεως «Γκρίζοι Λύκοι», μέχρι τον «σοσιαλιστή» Μπουλέντ Ετσεβίτ, τον αυθεντικότερο εκφραστή της κεμαλικής/καθεστωτικής υπερεθνικιστικής Αριστεράς, άπαντες ζητούσαν την αποστολή Τουρκικού Στρατού στο Αζερμπαϊτζάν για να πολεμήσει κατά των Αρμενίων. Αλλά ούτε και οι κατ'εξοχήν «ευρωπαϊστές» της τουρκικής πολιτικής σκηνής, οι φιλελεύθεροι Μεσούτ Γιλμάζ και Τουργκούτ Οζάλ, επέδειξαν τότε αναστολές στην καλλιέργεια, μεταξύ του λαού, κλίματος συμπαραστάσεως προς τους «μουςουλμάνους αδελφούς της Κεντρικής Ασίας». Στην περίπτωση, μάλιστα, του Γιλμάζ η συμπάρσταση αυτή έλαβε και στρατιωτική διάσταση, κατά την μαρ-

τουρία του διακεκριμένου - και διωχθέντος - συγγραφέως Taner Akcam. Ο γερμανικός Τύπος έκανε λόγο, στις αρχές του 1992, περί μετακινήσεων τουρκικών στρατευμάτων προς την αρμενο-τουρκική μεθόριο, καθώς και περί μετακινήσεως του Στρατηγείου της μαχομένης (στο Κουρδιστάν) 3ης Στρατιάς προς Erzinjan» (17).

Στη συνέντευξή του αυτή ο κ. Νταβούτογλου ασκεί επίσης συγκεκριμένη κριτική εναντίον του «δυτικόστροφου» κεμαλικού καθεστώτος και ειδικά του Στρατού ως αυτοδιορισμένου φύλακα της κοσμικής Δημοκρατικής Τάξεως και ως ισχυρού υποστηρικτή της τουρκικής υποψηφιότητας στο NATO αλλά και της Συμμαχίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Έτσι, αναφερόμενος στις στρατιωτικο-πολιτικές σχέσεις που επικρατούν στην Τουρκία, γράφει με εξαιρετική επιθετικότητα εναντίον του τουρκικού στρατιωτικού κατεστημένου: «Ένα δημοκρατικό σύστημα στον Ισλαμικό Κόσμο μπορεί να δημιουργήσει ισλαμικά καθεστώτα με αντι-δυτικά συναισθήματα. Η διεφθαρμένη στρατιωτικο-πολιτική ελίτ σε ορισμένες ισλαμικές χώρες εκμεταλλεύθηκε αυτόν τον φόβο και συνεργάστηκε με τις διεθνείς συστημικές δυνάμεις της δημοκρατικής Δύσεως με στόχο να καταστρέψουν τις δημοκρατικές διαδικασίες στον ισλαμικό κόσμο» (18).

Είναι σαφές ότι ο καθηγητής και πρόεδρος πλέον του τουρκικού ΥΠΕΞ, κ. Νταβούτογλου θεωρεί ότι οι «συστημικές δυνάμεις της Δημοκρατικής Δύσεως» συνωμοτούν με «τη διεφθαρμένη στρατιωτικο-πολιτική ελίτ με σκοπό να καταστρέψουν τις δημοκρατικές διαδικασίες στον ισλαμικό κόσμο» (!). Πώς είναι όμως δυνατόν να ισχυρίζεται κάτι τέτοιο και ταυτοχρόνως να θεωρεί ότι «η Τουρκία μπορεί να συμπεριφέρεται ως ευρωπαϊκή χώρα όταν ευρίσκεται με τις ευρωπαϊκές και ως μεσανατολική όταν ευρίσκεται με τις μεσανατολικές»; Είναι ευκρινής η ανατολίτικη πολυσυλλεκτικότητα του κ. Νταβούτογλου, στον τομέα της γεωπολιτικής και ευρύτερα, της πολιτικής του σκέψης. Φυσικά αν αυτό δεν είναι απλώς πολιτική υποκρισία, τότε πρόκειται σαφώς για κλασική υποσχίζοιδη κατάσταση (19). Επίσης το πώς ακριβώς εννοεί αυτή την πε-

ρίεργη πολιτικά και πολιτισμικά συμπεριφορά ο κ. Νταβούτογλου, φαίνεται και από το γεγονός ότι θεωρεί σοβαρό απόπειρα της ΕΕ το γεγονός ότι εδέχθη την Κυπριακή Δημοκρατία στο πλαίσιο της και είναι πεπεισμένος ότι αυτό έγινε για να δημιουργήσει προβλήματα στην εισδοχή της Τουρκίας (20).

Γενικότερα θεωρεί ότι, ενισχύοντας τον ρόλο της Τουρκίας ως διαμετακομιστικού κόμβου στα πετρελαϊκά κοιτάσματα της Κασπίας και του Καυκάσου, θα κάμψει την απροθυμία των Ευρωπαίων αναφορικά με την είσοδο της Τουρκίας στην Ευρώπη των 27 και μάλιστα με τη μέθοδο «à la carte». Φαίνεται όμως και από τα σχόλια των διεθνών αναλυτών ότι αν αυτό σημαίνει θυσίες των δημοκρατικών ελευθεριών και δικαιωμάτων, που αποτελούν το βασικό συστατικό της ευρωπαϊκής οικογένειας, δεν είναι δυνατόν η προσπάθειά του να ευοδωθεί.

Τελικώς, κ. Θεοδωράτε, θεωρώ ότι η τελευταία πιστή της εισδοχής «à la carte» της Τουρκίας στην ΕΕ θα παραμείνει η Ελλάδα, απολαμβάνοντας, εικάζω, κάποιο σοβαρό αντάλλαγμα από πλευράς Τουρκίας για την καλή της θέληση και τη συγκινητική αυτή επιμονή της.

Ο Νταβούτογλου δίδει ιδιαίτερη προσοχή στα κρίσιμα Γεωσυστήματα συνιστώμενα από κράτη που μοιράζονται τον προαναφερθέντα «Ισλαμικό Πολιτισμό». Εντόνως επηρεασθείς από τον Alfred Thayer Mahan, τον πατέρα της αμερικανικής γεωπολιτικής αντιλήψεως περί «Ναυτικών Δυνάμεων», δίδει έμφαση στη σημασία των λεγομένων «σημείων ασφυξίας» (chokepoints) (21). Σημειώνει ότι: «Αυτή η γεωγραφική θέση λειτουργεί ως μεγάλο πλεονέκτημα για τον Ισλαμικό Κόσμο (σ.σ. την Umma), καθιστώντας τον ικανό να ελέγχει τα "σημεία ασφυξίας" τα οποία διαχωρίζουν τις Θερμές Θάλασσες του πλανήτη, ενώ ενέχει επίσης και τον έντονο κίνδυνο της προκλήσεως ενδο-συστημικού ανταγωνισμού» (22). Τονίζει επίσης το γεγονός ότι οκτώ (8) από τα δεκάξι (16) στρατηγικώς σημαντικότερα «σημεία ασφυξίας», δηλαδή η Διώρυγα του Σουέζ, το Bab el-Mandeb (η έξοδος από την Ερυθρά Θάλασσα), τα Στενά του Ορμούζ (η έξοδος από τον Περσικό Κόλπο), τα Στενά

της Μάλακα, τα Στενά Σούντα (ανάμεσα στη Σουμάτρα και στην Ιάβα), τα Στενά Λομπόκ (ανάμεσα στο Μπαλί και στη Ματάραμ), ο Βόσπορος και τα Δαρδανέλια (έξοδοι από τη Μαύρη Θάλασσα), είναι υπό τον πλήρη έλεγχο ισλαμικών κρατών, ενώ ένα από αυτά (τα Στενά του Γιβραλτάρ) διαχωρίζει ένα ισλαμικό Κράτος (Μαρόκο) και ένα ευρωπαϊκό (Ισπανία). Απορρίπτει δε την άποψη του Huntington ότι ο Ισλαμικός Κόσμος αποτελεί πρόκληση για τον πυρήνα των Δυτικών Χωρών: «Είναι δύσκολο να ισχυριστεί κανείς ότι ο Ισλαμικός Κόσμος μπορεί να αναπτύξει ανεξάρτητη σφαιρική στρατηγική ως αντι-συστημική δύναμη η οποία να χαιρεί ενός είδους δυνάμεως επιλογής στην ανάμιξη της στο Διεθνές Σύστημα. Τα ισλαμικά κράτη, γενικώς, κατατάσσονται πλησίον του πυθμένου της κοινωνικής ιεραρχίας του Διεθνούς Συστήματος (23).

Επειτα από μια τέτοια ανάλυση, καθίσταται ξεκάθαρος ο νεο-οθωμανισμός του καθηγητή, εφόσον πλέον ομιλεί απροκάλυπτα για γεωστρατηγικές δυνατότητες των σημείων «στραγγαλισμού» της...Umma, ως συνόλου! Και όχι μόνον αυτό, αλλά είναι επίσης σαφής η υποφώσκουσα απειλή ότι «εάν η Umma λειτουργήσει ως τοιαύτη, τότε ο Δυτικός Κόσμος δεν θα είναι πλέον σε θέση ισχύος»! Είναι προφανές λοιπόν ότι ο κ. Νταβούτογλου προσπαθεί να «ψιμυθώσει» την χαλιφατική και πανισλαμίζουσα νεο-οθωμανική του ιδεολογία, η οποία φυσικά έχει δυναμική και εσωτερικές λογικές που δεν σταματούν στρέφοντας έναν δυτικό διακόπτη! Αλλωστε αυτό γίνεται εμφανές και από άλλα σημεία του λόγου του Τούρκου γεωπολιτικού: Ας αναλύσουμε την παρακάτω λογική αντίφαση που προκύπτει από κείμενά του με ελάχιστη χρονική απόσταση μεταξύ των: π.χ. ως αποτέλεσμα της νέας πλειάδας γεωπολιτικών, γεω-οικονομικών και γεωστρατηγικών πραγματικότητων ή δυνατοτήτων, ο Νταβούτογλου, εκπέμποντας έναν καταπιεσμένο αντιδυτικισμό όσο και αντι-αμερικανισμό, υπαινίσσεται ότι η Δύση, και συγκεκριμένα οι Ηνωμένες Πολιτείες, εδημιούργησαν έναν μύθο περί «Ισλαμικής Απειλής» ώστε να παράσχουν ένα ιδεολογικό έρεισμα σε «στρατηγικές και τακτικές επιχειρήσεις

με στόχο να αποκτήσουν τον έλεγχο αυτών των δυνατοτήτων» (24). Ειδικά αυτό το τελευταίο, κ. Θεοδωράτε, αν το συνδυάσουμε με την ομολογημένη και εκπνερασμένη από τον ίδιο, θεωρητικό σχεδιαστή της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, διαπίστωση ότι «συμφωνούν σχεδόν σε όλα τα αντίστοιχα ζητήματα με τις ΗΠΑ», αποκαλύπτει πλήρως την αναλήθεια των λεγομένων από τον γκουρού της εξωτερικής πολιτικής της ισλαμιστικής Τουρκίας.

Επίσης όμως, μας επιτρέπει να αντιληφθούμε ότι ο κ. καθηγητής ομιλεί περί «ανθρωπιστικών στρατιωτικών επεμβάσεων», δηλ. περί της γνωστής εννοίας του «military humanism» κατά το αμερικανικό πρότυπο των δύο τελευταίων δεκαετιών. Και βεβαίως, βελτιωμένο με όλες τις...νεο-οθωμανικές ιδιομορφίες (25).

Ο αντιδυτικισμός του Νταβούτογλου, όσο και αν αυτός μονότονα τον αρνείται, φαίνεται και από άλλα σημεία. Π.χ. επικρίνει ακόμη και την αμερικανική στρατηγική της «Νέας Διεθνούς Τάξεως», για την ασυνέπειά της και την έλλειψη αποφασιστικότητας που παρουσιάζει στην υποστήριξη των αρχών των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τη Συλλογική Ασφάλεια. Συγκεκριμένα, επιλέγει ως παράδειγμα και πάλι την εθνική εκκαθάριση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Δεν σταματά την κριτική του και έναντι της «καθοδηγουμένης από τη Δύση Παγκοσμιοποίησης» και την κατηγορεί ότι αποτελεί προσπάθεια ομογενοποίησης διαφορετικών πολιτισμών, αν όχι και ολοκληρωτικής καταστροφής των «μη Δυτικών», κάνοντάς έκκληση για μεταξύ τους διάλογο. Γράφει: «Το πρώτο και πιο σημαντικό ζήτημα της πρώτης προϋποθέσεως είναι η αναγνώριση του δικαιώματος επιβιώσεως των διαφορετικών πολιτισμικών ταυτοτήτων σε κλίμα συνυπάρξεως. Η υπάρχουσα πολιτισμική κρίση θα μπορούσε να υπερκερασθεί μόνο μέσω πολιτισμικού διαλόγου και ελευθέρως ανταλλαγής αξιών. Το πολιτισμικό μονοπώλιο έχει αποτελέσει το βασικό διακύβευμα του σύγχρονου Δυτικού πολιτισμού και έχει οδηγήσει στην καταστροφή Παραδοσιακών Πολιτισμών. Η τρέχουσα αναβίωση των Παραδοσιακών Πολιτισμών αποτελεί αντίδραση σε αυτό το πολιτισμικό μονοπώλιο» (26).

Ο κ. Νταβούτογλου θεωρεί ότι για να καταστεί η Τουρκία Ισλαμική Περιφερειακή Δύναμη, απαιτείται προσοχή και προσαρμογή της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής στο πλαίσιο των «στρατηγικών παραμέτρων» που έχουν τεθεί από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Στο ίδιο άρθρο, συνιστά στις Ηνωμένες Πολιτείες να αποφύγουν «τις κατηγοριοποιήσεις βάσει των προκλήσεων των πολιτισμικών διαφορών, όπως «Δύση εναντίον Ισλάμ» ή «Δύση εναντίον Ολων» (27). Προτείνει την αναδόμηση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και την αναθεώρηση αυτού του μηχανισμού Συλλογικής Ασφαλείας, ώστε να δύναται να απαντά ικανοποιητικά στον «διεθνή

στρατηγικό τυχολογισμό». Τέλος, συμπεραίνει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να συνεργαστούν με τις ισλαμικές και τις κομφουκιανικές χώρες ώστε να αποτρέψουν τον επικίνδυνο εθνικισμό της «Ευρώπης και της Ρωσίας, ως απειλής για την παγκόσμια σταθερότητα» (28). Εδώ και πάλι διερωτάται ο κάθε λογικός άνθρωπος: Μα, επιτέλους, σε αυτή την «επικίνδυνη και εθνικιστική Ευρώπη» θέλει να καταστήσει μέλος την πατρίδα του ο κ. καθηγητής; Και αν όχι, γιατί το λέγει; Μήπως επιθυμεί να την «εκδημοκρατίσει «à la Turquie» πρώτα και μετά να προωθήσει την Τουρκία; Ή μήπως, πολύ απλά, δεν το πιστεύει καθόλου;

Είναι προφανές, λοιπόν, ότι ο Τούρκος γεωπολιτικός δεν είναι εκείνος ο οποίος θα οδηγήσει τον κ. Ερντογάν στην υιοθέτηση του ευρωπαϊκού πολιτισμικού προτύπου. Αυτό σημαίνει ότι η Ελλάδα μάλλον εθελουφλεί και εκδηλώνει την ένδειά της σε σχεδιασμό «τουρκικής πολιτικής» όταν επιμένει μονοτόνως και μάλλον με ένα θλιβερό τόνο, χωρίς να σκέπτεται να χαράξει έστω και μια μη κοινοποιούμενη πολιτική, ότι η «Αθήνα στηρίζει την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας»! Όπως έχω πει επανειλημμένως κ. Θεοδωράτε, η Ελλάς θυμίζει προσκοπίνα η οποία προσπαθεί, θέλοντας να κάνει την καθημερινή καλή της πράξη, να περάσει τη «γιαγιά Τουρκία» απέναντι, αλλά δεν αντιλαμβάνεται ότι η «γιαγιά» δεν το θέλει!

Είναι επίσης εμφανές ότι η αντίληψη του κ. Νταβούτογλου για τη σχέση της Τουρκίας με τη Ρωσία αφορά σχέση αναγκαστικής στρατηγικής συνεργασίας, ιδιαίτερος ως προς την πολιτική της Αγκύρας στην Ευρασία. Είναι ακόμη σαφές ότι αποδέχεται την ανάγκη να λαμβάνει υπόψη τις βουλήσεις της Ατλαντικής Υπερδυνάμεως, αλλά επιδεικνύει κάθε διάθεση να τις ανατρέψει ή να τις αγνοήσει εντελώς, προς όφελος ενός νεο-οθωμανικού οράματος για την Τουρκία. Ωστόσο προκύπτει ότι ο Τούρκος γεωπολιτικός βρίσκει (δυστυχώς) σε σύγχυση αναφορικά με τον ρόλο της Τουρκίας στις σχέσεις της με τη Ρωσία, διότι αφενός θεωρεί τη Ρωσία ως «απειλή για την παγκόσμια σταθερότητα», επιδιώκοντας να εξωθήσει τις ΗΠΑ να συνεργαστούν με τις «ισλαμικές και κομφουκιανικές» χώρες εναντίον της, και αφετέρου θεωρεί ότι η Τουρκία πρέπει να συνεργάζεται... με τη Ρωσία! Το αυτό ακριβώς συμβαίνει και με την περίπτωση της Ευρώπης για τον κ. καθηγητή! Η σύγχυση αυτή του ίδιου αποτελεί και σύγχυση της Τουρκίας κατά την προσπάθειά της να συμβιβάσει γεωστρατηγικά ηγεμονικά οράματα στην περιοχή της ευρύτερης Μέσης Ανατολής και καλές σχέσεις με τις ΗΠΑ και τη Ρωσία, οι οποίες θα πρέπει να... αποδεχθούν τα τουρκικά αυτά οράματα. Αδύνατον!

Υπάρχει λοιπόν σημαντικότερο πρόβλημα λογικής ευσταθείας στη συνολική γεωστρατηγική του αντίληψη και στην α-

ντίστοιχη πρόταση. Με λίγα λόγια: οι απόψεις του κ. Νταβούτογλου είναι επικίνδυνες για την ευρω-ατλαντική πολιτική στη ΝΑ Μεσόγειο και προκαλούν και αμφιλεγόμενα αισθήματα στη στρατιωτικο-διπλωματική, αλλά και στην ακαδημαϊκή ελίτ της χώρας του (29).

Ας δούμε όμως τώρα, κ. Θεοδωράτε, από πιο κοντά τον νεο-οθωμανισμό του κ. Νταβούτογλου για να εστιάσουμε στα σημεία που αφορούν εμάς, δηλ. τον ελλαδικό και τον Κυπριακό Ελληνισμό.

Η απαρχή αυτού του δόγματος μπορεί να εντοπιστεί στον νεο-οθωμανισμό του Οζάλ, στην εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης Ερμπακάν και στην καινοτόμα προσέγγιση της γεωπολιτικής του Νταβούτογλου η οποία επεδίωκε τη βελτίωση των διμερών σχέσεων με ασιατικές χώρες όπως το Ιράν, το Πακιστάν, η Μαλαισία, η Σιγκαπούρη και η Ινδονησία και με αφρικανικές χώρες όπως η Αίγυπτος, η Λιβύη και η Νιγηρία. Το εννοιολογικό περιεχόμενο αυτής της πολιτικής ήταν «η δόμηση δεσμών με σημαντικές δυνάμεις της ανατολής, χωρίς να θέσει σε κίνδυνο τους παραδοσιακούς δεσμούς της Αγκυρας με τη Δύση» (30). Η κύρια θέση αυτού του δόγματος είναι ότι το «στρατηγικό βάθος» προϋποθέτει «γεωγραφικό» και «ιστορικό βάθος». Συνεπώς, κατά τον Τούρκο γεωπολιτικό, η Τουρκία κατέχει, ως αποτέλεσμα της ιστορικής κληρονομιάς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, σημαντικό γεωγραφικό βάθος. Σύμφωνα με τον ίδιο, «Αυτό το γεωγραφικό βάθος τοποθετεί την Τουρκία στο κέντρο πολλών γεωπολιτικών πεδίων επιρροής». Το δόγμα του «στρατηγικού βάθους» απαιτεί ενεργό δέσμευση με όλα τα περιφερειακά συστήματα που γειτονεύουν με την Τουρκία. Επίσης, οικοδομώντας τον νεο-οθωμανικό, και χαλιφατικό τύπου, γεωστρατηγικό του χώρο, όπως αναλύσαμε ανωτέρω, θεωρεί ως εξέχουσα τη θέση του μουσουλμανικού κόσμου στην παγκόσμια τάξη πραγμάτων.

Αναφορικά, λοιπόν, με τη γεωστρατηγική του ισλαμικο-τουρκικού χώρου και το Δίπολο Κύπρου-Αιγαίου πρέπει να τονίσουμε κάτι που αναφέραμε ανωτέρω, δηλαδή ότι ο Νταβούτογλου δίδει ιδιαίτερη προσοχή στις κρίσιμες γεωγραφικές τοποθεσίες των κρατών που μοιράζονται αυ-

τόν το ισλαμικό πολιτισμό και σαφώς επηρεασμένος από τον Alfred Thayer Mahan («On Naval Warfare»), τον πατέρα της αμερικανικής γεωπολιτικής αντιλήψεως περί Ναυτικών Δυνάμεων, υπογραμμίζει τη σημασία των λεγομένων «σημείων ασφυξίας» (chokerpoints) όπως είπαμε προ ολίγου. Στο πλαίσιο αυτής της καθαρά δυτικής γεωγραφικής - γεωπολιτικής αναλύσεως ο Τούρκος θεωρητικός βασίζει και τις προσεγγίσεις του για τη γεωστρατηγική σημασία του Διπόλου Κύπρου-Αιγαίου, στο προαναφερθέν βιβλίο του «Στρατηγικό Βάθος: Ο διεθνής τουρκικός ρόλος». Και βεβαίως βασίζει τη γεωπολιτική του ανάλυση στην ανάγνωση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Ας συγκρίνουμε, όμως, τα κείμενά του με τις σημερινές εξελίξεις. Σας διαβάζω, λοιπόν, τι αναφέρει ο Τούρκος γεωπολιτικός στο βιβλίο αυτό και τα οποία ελπίζω να διαφωτίσουν επαρκώς τις ελληνικές ελίτ:

«(Οι τελευταίες εξελίξεις έδειξαν ότι...) Οι ΗΠΑ δημιουργώντας έναν δυναμικό συσχετισμό μεταξύ των πολιτικών τους για την ανατολική Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, επιδιώκουν να έχουν υπό έλεγχο την Ευρωπαϊκή Hinterland καλύπτοντας το πεδίο του γεωπολιτικού κενού που εμφανίστηκε στον άξονα Βαλκανίων-Μέσης Ανατολής μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. Το Αιγαίο και η Κύπρος είναι δύο σημαντικά σκέλη, τόσο στον άξονα ανατολικής Ευρώπης-Μέσης Ανατολής από άποψη χερσαίας σύνδεσης, όσο και στον άξονα Αδριατικής-ανατολικής Μεσογείου-Κόλπου από άποψη θαλάσσιας σύνδεσης». (...) Στο πλαίσιο αυτού του στρατηγικού σχεδιασμού, το ζήτημα της Κύπρου θα έλθει στο προσκήνιο με πιο ενεργό τρόπο. (...) Σήμερα, μεταξύ ανατολικής Ευρώπης - Βαλκανίων - Αδριατικής - Αιγαίου - ανατολικής Μεσογείου - Μέσης Ανατολής και Κόλπου (σ.σ. Περσικού) διαμορφώνεται ένα πεδίο πολλαπλών αλληλεπιδράσεων υψηλής δυναμικής. (...) Πάνω σε αυτή τη γραμμή που εννοείται τα Βαλκάνια με τη Μέση Ανατολή θα είναι αναπόφευκτη η ανάπτυξη νέων εξορμήσεων».

Ο Τούρκος γεωπολιτικός αναφέρει επίσης μερικές χαρακτηριστικές εκτιμήσεις (που έχω και εγώ κάνει σε άρθρα μου

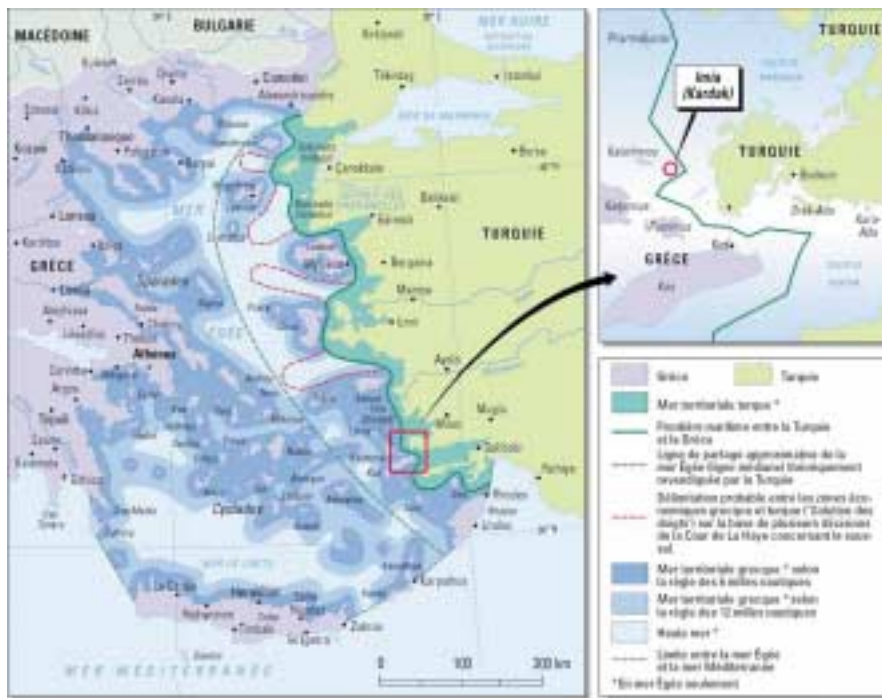
Χάρτης της «Μonde» στον οποίο εικονίζονται οι ελληνοτουρκικές «διαφορές». Παρατηρήστε τη διπλή ονομασία για τα Ιμια...

(31), προ εικοσιπενταετίας μάλιστα, συνεπώς δεν κινδυνεύω να θεωρηθώ ως «αντιγραφείς» του Τούρκου συναδέλφου). Ας δούμε τις σημαντικότερες:

1) «Η Κύπρος, που κατέχει κεντρική θέση μέσα στην παγκόσμια ήπειρο (σ.σ. εννοεί την Παγκόσμια Νήσο του Srykman), ευρισκόμενη σχεδόν σε ίση απόσταση από την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική, βρίσκεται μαζί με την Κρήτη επάνω στην ίδια ευθεία που τέμνει τις οδούς θαλάσσιας διέλευσης. Η Κύπρος κατέχει θέση μεταξύ των Στενών, που χωρίζουν Ευρώπη και Ασία, και της Διώρυγας του Σουέζ, η οποία χωρίζει Ασία και Αφρική, ενώ συγχρόνως έχει τη θέση μιας σταθερής βάσης και ενός αεροπλανοφόρου, που θα πιάνει τον σφυγμό των θαλασσιών οδών του Αντεν και του Ορμούζ, μαζί με τις λεκάνες του Κόλπου και της Κασπίας, που είναι οι πιο σημαντικές οδοί σύνδεσης Ευρασίας-Αφρικής».

2) «Μια χώρα που αγνοεί την Κύπρο, δεν μπορεί να είναι ενεργή στις παγκόσμιες και περιφερειακές πολιτικές. Δεν μπορεί να είναι ενεργή σε επίπεδο διεθνούς πολιτικής, διότι αυτό το μικρό νησί κατέχει μια θέση ικανή να επηρεάζει ευθέως τις στρατηγικές συνδέσεις μεταξύ Ασίας-Αφρικής, Ευρώπης-Αφρικής και Ευρώπης-Ασίας. Δεν μπορεί να είναι ενεργή σε επίπεδο περιφερειακών πολιτικών διότι η Κύπρος, με την ανατολική απόληξή της βρίσκεται σαν βέλος στραμμένο στη Μέση Ανατολή ενώ με τη δυτική ράχη της αποτελεί τον θεμέλιο λίθο των στρατηγικών ισορροπιών που υπάρχουν στην ανατολική Μεσόγειο, στα Βαλκάνια και στη βόρεια Αφρική».

Η περιγραφή αυτή, κ. Θεοδωράτε, δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνειών αναφορικά με τις βλέψεις της Τουρκίας για την Κύπρο. Και δεν πρέπει να αφήνει περιθώρια παρερμηνειών και για το ποια θα είναι η στρατηγική βλέψη του κ. Ταλάτ ο οποίος καθοδηγείται από την Αγκυρα. Όπως και ποια θα είναι η στάση του στις διαπραγματεύσεις με τον κ. Χριστόφια. Και κατωτέρω γίνεται ακόμη πιο σαφής, τονίζοντας ότι η Κύπρος, ως γεωστρατηγικό πρόβλη-

μα, πρέπει να αποσυνδεθεί από το σύνολο της τουρκο-ελληνικής διαφοράς! Αυτό που χρόνια παλεύουν και πολλοί εν Ελλάδι αφελείς να πράξουν, αποσυνδέοντας το Κυπριακό από τις διεκδικήσεις της Τουρκίας στο ελληνικό αρχιπέλαγος.

3) «Η Τουρκία, επηρεαζόμενη λόγω θέσεως από πολλές ισορροπίες, είναι υποχρεωμένη να αξιολογήσει την Κυπριακή πολιτική της, αφαιρώντας την από την τουρκο-ελληνική εξίσωση (32). Η Κύπρος γίνεται με αυξανόμενη ταχύτητα ένα ζήτημα Ευρασίας και Μέσης Ανατολής-Βαλκανίων (δυτικής Ασίας-ανατολικής Ευρώπης). Η Κυπριακή πολιτική (σ.σ. της Τουρκίας) πρέπει να τοποθετηθεί σε μία νέα στρατηγική αντίληψη, με τρόπο αρμόζοντα στο προαναφερθέν, νέο στρατηγικό πλαίσιο. Στο ζήτημα της Κύπρου από πλευράς Τουρκίας η σημασία μπορεί να εντοπισθεί σε δύο κύριους άξονες: ο πρώτος εξ αυτών είναι ο άξονας των ανθρωπίνων αξιών, προσανατολισμένος στην κατοχύρωση της ασφάλειας της μουσουλμανικής τουρκικής κοινότητας, ως αποτέλεσμα της ιστορικής ευθύνης της Τουρκίας (...) Μια αδυναμία που θα εκδηλωθεί στο θέμα της ασφάλειας και της προστασίας της τουρκικής κοινότητας της Κύπρου μπορεί να εξαπλωθεί σαν κύμα στη Δυτική Θράκη και στη Βουλγαρία, μάλιστα

ακόμη και στο Αζερμπαϊτζάν και στη Βοσνία (33). Ο δεύτερος σημαντικός άξονας του Κυπριακού είναι η βαρύτητα που εμφανίζει αυτό το νησί από γεωστρατηγικής απόψεως. (...) Ακόμη και αν δεν υπήρχε κανένας μουσουλμάνος Τούρκος στην Κύπρο, η Τουρκία είναι υποχρεωμένη να διατηρεί ένα Κυπριακό ζήτημα. Καμία χώρα δεν μπορεί να μείνει αδιάφορη απέναντι σε ένα τέτοιο νησί, που βρίσκεται μέσα στην καρδιά του ίδιου του ζωτικού της χώρου (...).

Δεν νομίζω ότι έχομεν χρεία μαρτύρων κ. Θεοδωράτε! Ειδικά αυτή η φράση περί «υποχρέωσης της Τουρκίας να διατηρεί ένα Κυπριακό ζήτημα» είναι σημαντικότερη, σαφής και διαυγής! Καταργεί κάθε ψευδαίσθηση, αναφορικά με το μέλλον των συνομιλιών στη Μεγαλόνησο! Ας το αντιληφθεί η ελληνική πλευρά σε Ελλάδα και Κύπρο! Και εάν δυσκολευόμαστε να το αντιληφθούμε, ας διαβάσουμε τον Τούρκο συνάδελφο, ο οποίος είναι κρυσταλλίνης διαυγείας εις τα λεγόμενά του!

4) «Αυτή η γεωστρατηγική βαρύτητα έχει δύο διαστάσεις. Η μία εξ αυτών έχει στενή στρατηγική σημασία και έχει σχέση με τις ισορροπίες Τουρκίας-Ελλάδος και Τουρκικής Δημοκρατίας της Β. Κύπρου-Ελληνικού Τμήματος στην Ανατολική Με-

σόγειο. Η δεύτερη διάσταση της γεωστρατηγικής βαρύτητας είναι ευρείας στρατηγικής σημασίας και σχετίζεται με τη θέση του νησιού μέσα στις παγκόσμιες και περιφερειακές στρατηγικές».

5) «Την Κύπρο δεν μπορεί να την αγνοήσει καμία περιφερειακή ή διεθνής δύναμη που διαμορφώνει στρατηγικούς σχεδιασμούς στη Μέση Ανατολή, στην ανατολική Μεσόγειο, στο Αιγαίο, στο Σουέζ, στην Ερυθρά Θάλασσα και στον Κόλπο. Η Κύπρος βρίσκεται σε τόσο ιδανική απόσταση από όλες αυτές τις περιοχές, ώστε έχει την ιδιότητα μιας παραμέτρου που (θα) επηρεάζει καθεμία από αυτές ευθέως. Η Τουρκία απέκτησε ένα στρατηγικό πλεονέκτημα τη δεκαετία του 1970 επί της κυπριακής παραμέτρου, το οποίο και πρέπει να αξιοποιήσει όχι ως στοιχείο μιας αμυντικής Κυπριακής πολιτικής, δηλαδή με στόχο τη διαφύλαξη του στάτους κβο, αλλά ως ένα θεμελιώδες στήριγμα μιας διπλωματικής φύσεως-επιθετικής θαλάσσιας στρατηγικής».

Ακούτε κ. Θεοδωράτε; Περί «επιθετικής θαλάσσιας στρατηγικής» ομιλεί ο Τούρκος γκουρού των Ερντογάν-Γκιούλ! Μάλιστα για να καταστήσει σαφέστερο το περιεχόμενο του νοήματος της «επιθετικής θαλάσσιας στρατηγικής», το αντιδιαστέλλει με την έννοια «της διαφύλαξης του στάτους κβο»!

Μετά από τα ανωτέρω, καθίσταται μάλλον προφανές ότι ο Τούρκος γεωπολιτικός δεν πρόκειται να οδηγήσει τον κ. Ερντογάν στην υιοθέτηση του ευρωπαϊκού υποδείγματος. Ούτε θα επιτρέψει ποτέ στον κ. Ταλάτ να αναπτύξει μια διαφορετικού τύπου και ευρωπαϊκών αντιλήψεων συνεννόηση με τον νόμιμο πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Δ. Χριστόφια. Αυτά, να τα έχουμε υπόψη μας εμείς από ελληδο-κυπριακή πλευρά και να μην τρέφουμε αυταπάτες και να προετοιμαζόμαστε για τα χειρότερα. Δεν έχουμε το δικαίωμα να προσποιούμεθα ότι δεν γνωρίζουμε, ως Υπουργείο της Εθνικής Αμύνης, ως Υπουργείο των Εξωτερικών και ως Ελληνική Κυβέρνηση.

Πάντως πρέπει να πούμε, τελειώνοντας με τον κ. Νταβούτογλου, ότι είναι ευφρέστατος αλλά και επικίνδυνος για τη βορειο-ατλαντική πολιτική στη ΝΑ Μεσό-

γειο, προκαλεί δε και αμφιλεγόμενα αισθήματα στο στρατιωτικο-πολιτικό, αλλά και στο ακαδημαϊκό (34), κατεστημένο της Τουρκίας, του Ισραήλ και των ΗΠΑ. Ισως γι' αυτό σήμερα που παίρνετε αυτή τη συνέντευξη (26 Μαρτίου 2009), ο Τούρκος καθηγητής έχει μόλις πέντε ημέρες που απεχώρησε από την Ουάσιγκτον όπου ευρίσκετο για την περίοδο 17-21 Μαρτίου, για να συζητήσει τις κρίσιμες εξελίξεις στο γεωγραφικό σύμπλοκο της Μέσης Ανατολής πριν από την επίσκεψη της 6-7 Απριλίου του Αμερικανού προέδρου στην Αγκυρα (35). Διαρκούσης αυτής της επισκέψεώς του ο καθηγητής Νταβούτογλου κατέθεσε και την προαναφερθείσα υποκριτική ρήση, ότι δηλαδή «Οι ΗΠΑ και η Τουρκία ζουν μια ιστορική στιγμή κατά την οποία οι δύο χώρες έχουν παρόμοιες απόψεις για όλα σχεδόν τα ζητήματα». Ο ίδιος δήλωσε επίσης ότι η Τουρκία κατέστη ένας στρατηγικός κόμβος περιφερειακών ενεργειακών υποδομών και τόνισε ότι «από τούδε και στο εξής ο καθένας θα βλέπει τη στρατηγική σημασία της Τουρκίας να αυξάνεται μέρα με την ημέρα» (36).

Κατόπιν τούτων κ. Μάζη, αυξάνεται ή μειώνεται η γεωπολιτική-γεωστρατηγική σημασία της Τουρκίας και για ποιους λόγους; Τι θα πρέπει να αναμένουμε στο μέλλον για τις σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας;

Ολα εξαρτώνται από το πώς θα αντιδράσει το περιφερειακό σύστημα κ. Θεοδωράτε. Και σε αυτό ανήκει και η Ελλάδα. Αρα εξαρτάται και από τις αντιδράσεις της Ελλάδας. Οι λοιποί σημαντικοί παράγοντες έχουν ήδη αναφερθεί αλλά τους υπενθυμίζω εν τάχει: το Ισραήλ στο πλαίσιο του τριγώνου Ισραήλ-Συρία-Ιράν και οι εξελίξεις στο Δίπολο Πακιστάν-Αφγανιστάν. Αυτοί για μένα είναι οι κύριοι συντελεστές επηρεασμού του γεωπολιτικού συστήματος που θα καθορίσει την τουρκική θέση στην περιοχή.

Κύριε Μάζη, γιατί η Ελλάδα έχει αφήσει την Τουρκία να «αλωνίζει» στη Μέση Ανατολή; Γιατί αφήσαμε το Ισραήλ αποκλειστικά στα χέρια της Τουρκίας και πώς αυτό μπορεί να αλλάξει; Ποια είναι η πραγματική διάσταση των τουρκο-ισραηλινών

σχέσεων σήμερα και πώς προβλέπεται να διαμορφωθούν στο μέλλον;

Κύριε Θεοδωράτε η ερώτησή σας είναι καίρια! Στη γεωπολιτική ανάλυση δεν χωρούν συναισθηματισμοί. Όπως δεν χωρούν και συναισθηματικού τύπου αξιολογήσεις. Ο μέγας Βενιζέλος ήταν σαφής ως προς αυτό! Δεν υπάρχουν διαρκείς φίλοι και διαρκείς εχθροί στο διεθνές γίγνεσθαι! Υπάρχουν όμως διαρκή συμφέροντα! Και αυτά είναι τα γεωπολιτικά συμφέροντα, διότι συναρτώνται με διαρκείς πολιτισμικούς και γεωγραφικούς παράγοντες. Η σχέση Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ είναι αναλόγου ποιότητας. Δεν είναι ανάγκη να έλθωμεν «εις γάμου κοινωνίαν» με κανένα! Αν κάτι τέτοιο συμβεί, καλοδεχούμενο, εάν όμως δεν συμβεί το σημαντικό είναι να εξυπηρετήσουμε, όλες οι πλευρές, τα καλώς νοούμενα συμφέροντά μας μέσα στα οποία συμπεριλαμβάνεται και το ζήτημα της ασφάλειας. Κατόπιν της ανωτέρω παραδοχής, πρέπει να αντιληφθούμε ότι η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να συμμετάσχει στο γίγνεσθαι του γεωπολιτικού γεωγραφικού συμπλόκου της Μέσης Ανατολής. Πρέπει να προσφέρει τις καλές της υπηρεσίες μέσω δύο γεωστρατηγικών συνεργασιών: της Κυπριακής Κυβερνήσεως και του Τελ Αβίβ. Και εδώ θα πρέπει να τονίσω ότι σε αυτή τη συγκυρία, κατά την οποία η ισλαμιστική παράμετρος οξύνεται στην Τουρκία αλλά και στους γύρω εθνικούς κοινωνικούς σχηματισμούς.

Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να κάνει χρήση του μεγάλου διπλωματικού της καταπιστεύματος στον Αραβο-μουσουλμανικό κόσμο αλλά και στον αντίστοιχο Ιουδαϊκό! Ο ελληνικός λαός είναι ο μοναδικός ευρωπαϊκός λαός ο οποίος δεν συνεργάστηκε με τα ναζιστικά στρατεύματα κατοχής για να καταδώσει και να δολοφονήσει Ελληνες εβραίους! Η ιστορία έχει να μας διδάξει πολλά επ' αυτού και το Μουσείο του Ολοκαυτώματος στην Ιερουσαλήμ είναι γεμάτο από ελληνικά ονόματα «Δικαίων των Εθνών», μεταξύ των οποίων φιγουράρει λαμπρό το όνομα του Αγγελου Εβερτ, διοικητού της κατοχικής Ελληνικής Αστυνομίας και πατρός του Μιλτιάδη Εβερτ. Εδώ αποδεικνύω ότι υπήρξε εκδηλωμένη ανθρωπιά από μέρους του ελληνικού λαού, ο οποίος δεν στόχευε σε κανέ-

να συμφέρον, απεναντίας έθετε τη ζωή του σε κίνδυνο! Αρα, γιατί να κάνουμε σήμερα τέτοια λάθη και να καταλήγουμε σε θερμπαλιστικούς, ευτυχώς, αντισημιτισμούς που δεν ωφελούν τη χώρα;

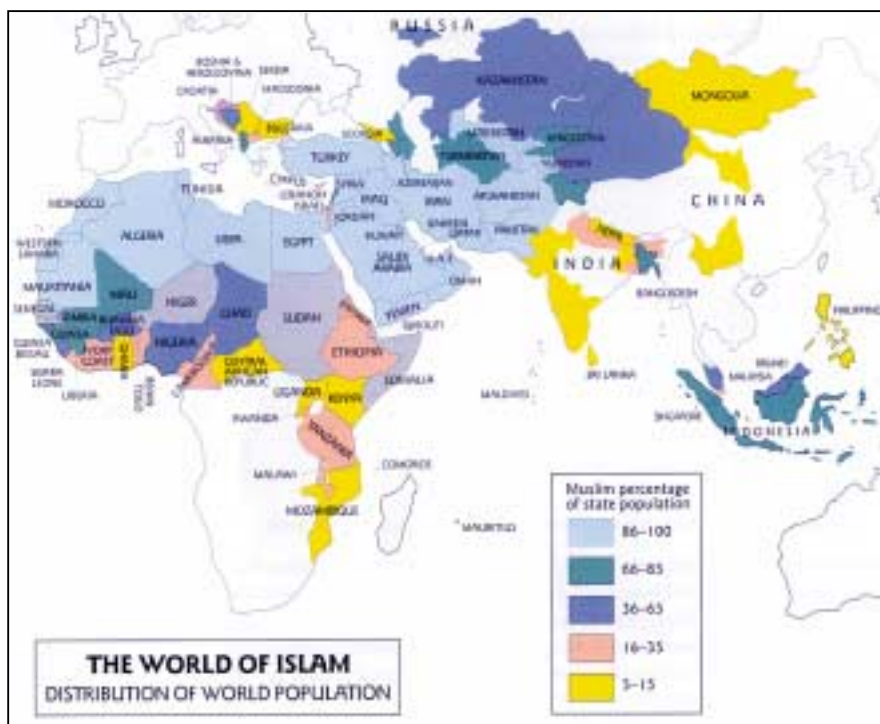
Το Ισραήλ αυτή τη στιγμή έχει κάθε λόγο να εμπιστεύεται την κοσμική, ευρωπαϊκή Ελλάδα, παρά μια ισλαμιστική Τουρκία της οποίας η κυβέρνηση έχει καθοδηγητές με εξαιρετικά επικίνδυνα ισλαμοχαλιφάτικα οράματα και πολλοί την κατηγορούν για «κρυφή ατζέντα». Φυσικά θα είναι αναγκασμένο να το πράττει όσο η Ελλάδα δεν ασχολείται με το θέμα. Και φυσικά, εις βάρος των συμφερόντων ασφαλείας της χώρας μας. Εκτιμώ πάντως ότι η κ. Μπακογιάννη έχει αντιληφθεί αυτήν την πραγματικότητα και προχωρεί με σωστές κινήσεις ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα.

Ισχύει ακόμη το δόγμα Spykman και αν ναι, πώς αυτό διαμορφώνεται κατά τη μεταψυχροπολεμική περίοδο;

Ολη μας η συζήτηση κ. Θεοδωράτε έγινε πάνω στο Δόγμα Spykman και το αντιληφθήκατε, γι' αυτό και διατυπώνετε αυτό το ερώτημα. Σαφώς και ισχύει στο επίπεδο των λειτουργικών του προβλέψεων. Γι' αυτό και η Τουρκία λειτουργεί ως ανωτέρω, γι' αυτό και το Ισραήλ ή η Ρωσία ή το Ιράν και η Συρία λειτουργούν όπως λειτουργούν. Η ερμηνεία των πολιτικών τους καλύπτεται πλήρως από τον προτεινόμενο λειτουργισμό του υποδείγματος του Αμερικανού γεωγράφου-γεωπολιτικού. Ολη η προσπάθεια γίνεται για να ελεγχθούν οι ενεργειακές πηγές του «Στρατηγικού Ελλειψοειδούς», όπως φαίνεται στον Χάρτη 4, και να αποφευχθεί ο έλεγχος της Ευρώπης από τη Ρωσία μέσω της ενεργειακής της πολιτικής αυτή τη φορά.

Κοιτώντας τον επόμενο Χάρτη 5, αντιλαμβανόμαστε πόσο μεγάλη σημασία έχει αυτό το Ελλειψοειδές για την ενεργειακή ασφάλεια των ΗΠΑ!

Ας αναρωτηθούμε λοιπόν: Μήπως στο ίδιο πνεύμα αποκλεισμού της Ρωσίας δεν έγινε κ. Θεοδωράτε ο αγωγός Μπακού-Τσεϊχάν; Στο ίδιο πνεύμα αποκλεισμού της Ρωσίας δεν έγινε η πρόταση για χάραξη του αγωγού Nabuco; Στο ίδιο πνεύμα αποκλεισμού της Ρωσίας δεν έγινε η χάρα-

Το ποσοστό των Μουσουλμάνων επί του πληθυσμού των εικονιζομένων χωρών.

ξη του αγωγού T.G.I.; Στο ίδιο πνεύμα αποκλεισμού της Ρωσίας δεν έγινε η τσετσενική έκρηξη, ώστε να διακοπεί η διάβαση του αγωγού Μπακού-Γκρόζνι-Νοβοροσίσκ από ρωσικά εδάφη; Στο ίδιο πνεύμα αποκλεισμού της Ρωσίας δεν έγινε η αποτυχούσα παταγωδώς προσπάθεια του Γεωργιανού προέδρου Σαακασβίλι εναντίον της Νότιας Οσετίας; Στο ίδιο πνεύμα αποκλεισμού της Ρωσίας δεν έγινε η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και η δημιουργία ανεξάρτητων μικρών κρατικών οντοτήτων με φιλο-ατλαντικό πολιτικό προσανατολισμό; Στο ίδιο φιλο-ατλαντικό πλαίσιο, με στόχο και πάλι τον αποκλεισμό της Ρωσίας, δεν οικοδομείται η διαφωνία μας με το γειτονικό, επίσης κράτος-θραύσμα της πάλαι ποτέ Γιουγκοσλαβίας, τη FYROM; Πού εντοπίζονται όλα αυτά κ. Θεοδωράτε; Μα πολύ απλά στον Αναχωματικό Δακτύλιο του Spykman, τον γνωστό μας Rimland, όπως φαίνεται στον Χάρτη 8.

Υπό μία και μόνο προϋπόθεση όλο αυτό το Υπόδειγμα του Spykman θα κατέρρεε κ. Θεοδωράτε! Μετά την τήξη των πάγων στην Αρκτική, που θα μετέτρεπε τον Βόρειο Παγωμένο Ωκεανό σε πλεύσιμη δίοδο απελευθερώνοντας τις Ναυτικές Δυνάμεις της Ρωσίας! Αυτό είναι κάτι που

δεν το σκέπτεται κανείς, αλλά γράφω ένα σχετικό πόνημα εδώ και μερικούς μήνες στο οποίο θα αναδεικνύω τις προϋποθέσεις κατάρρευσης του υποδείγματος του Spykman αλλά και τις γεωπολιτικές τους συνέπειες.

Το Stratfor προχώρησε στην έκδοση βιβλίου το οποίο αναφέρεται στο 2050, προβλέποντας ότι η Ελλάδα θα ανήκει στην τουρκική σφαίρα επιρροής (μοναδική χώρα από τα Βαλκάνια), ενώ η Τουρκία θα έχει επεκταθεί μέχρι τις ουκρανικές πεδιάδες, εκδιώκοντας τη Ρωσία από τον Καύκασο. Πόσο ρεαλιστικό μπορεί να αποδειχθεί αυτό το σενάριο και ποια η σκοπιμότητά του;

Νομίζω ότι οι Αμερικανοί παράγοντες το όφειλαν στην Τουρκία! Και αυτό διότι τον Ιούνιο του 2006 το ημειπίσημο αμυντικό αμερικανικό περιοδικό «Armed Forces Journal» δημοσίευσε άρθρο του κεντρικού αρθρογράφου του, απόστρατου συνταγματάρχη και θεωρητικού της Γεωστρατηγικής Ralf Peters με αυτούς τους χάρτες (σ.σ. 7 και 8), όπου μεταξύ άλλων αναδιατάξων συνόρων δείχνει ένα τεράστιο Ελεύθερο Κουρδιστάν (Free Kurdistan). Το χειρότερο ήταν ότι το κείμενο που συνό-

Το κύριο πεδίο αντιπαράθεσης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

«κομματικά ενυδρεία» του κυβερνώντος κόμματος.

Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η θέση της Τουρκίας στον 21ο αιώνα; Θα αναδειχθεί ως η κυρίαρχη ναυτική δύναμη της ανατολικής Μεσογείου, όπως σχεδιάζει το στρατιωτικό κατεστημένο;

Θα απαντήσω λακωνικά κ. Θεοδωράτε: Εάν η Ελλάδα το «επιτύχει» και αυτό, τότε θα είμεθα άξιοι της τύχης μας, όποια και αν είναι αυτή!

Κύριε Μάζη σας ευχαριστώ ιδιαίτερα για την ανάλυσή σας.

Εγώ σας ευχαριστώ κ. Θεοδωράτε και σας εύχομαι καλή επιτυχία. ■

δευε τους χάρτες και οι ίδιοι οι χάρτες διδάχθηκαν στο NATO Defence College στη Ρώμη, προκαλώντας τρομερή αναστάτωση στην Αγκυρα και σειρά διαβημάτων στο Defence Department αλλά και στο Department of State, τα οποία την «καθούχασαν» λέγοντας περίπου ότι τέτοιου είδους σενάρια διδάσκονται σε όλες τις στρατιωτικές σχολές του κόσμου και δεν αξίζει να τα εκλαμβάνει κανείς στα σοβαρά!

Προσέξτε ότι, μεταξύ άλλων σημαντικών αλλαγών, ο χάρτης δείχνει ότι σε αυτό το Μεγάλο Κουρδιστάν ανήκει και το Ιρακινό Κουρδιστάν, όπως και οι αντίστοιχες κουρδικές περιοχές στη Συρία και στο Ιράν. Δεν πιστεύω ότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει πραγματικότητα... Περιγράφει μία κατάσταση η οποία θα ανέβαζε την τιμή του πετρελαίου στα... 1.000 δολάρια, μάλιστα για μια περίοδο τουλάχιστον 20 ετών! Δηλαδή διεθνή καταστροφή! Εκτός εάν τα καύσιμα είχαν αλλάξει μορφή και οι υδρογονάνθρακες είχαν δώσει τη θέση τους στη σύντηξη και σε εναλλακτικές μορφές ενέργειας, δηλ. μετά από 80 χρόνια τουλάχιστον.

Θα μπορούσε λοιπόν να είναι κάτι ανάλογο και αυτό το βιβλίο του Stratfor, υπό τη διεύθυνση του George Friedman, αλλά από την αντίστροφη πλευρά. Πάντως, είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ουσιαστι-

κά περιγράφει τη θεωρία του κ. Νταβούτογλου, ο οποίος, όπως σας είπα, βρίσκεται στην Ουάσιγκτον. Και επίσης είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς ότι η εν λόγω ιδιωτική εταιρεία λέγεται ότι έχει ιδιαίτερες σχέσεις με τις αμερικανικές «κεντρικές» υπηρεσίες. Π.χ. Το έγκυρο αμερικανικό περιοδικό Barron's, το οποίο ανήκει στον όμιλο της επίσης απολύτως έγκυρης «Wall Street Journal» ανεφέρθη σε αυτή την εταιρεία με άρθρο υπό τον τίτλο «Η σκιώδης CIA» (37). Εν ολίγοις κ. Θεοδωράτε, ας αντιληφθούμε επιτέλους ότι δεν μπορούμε ως χώρα και ως κρατικός μηχανισμός αλλά και ως διεθνής δρών και κράτος-μέλος του NATO και της ΕΕ, να αποφεύγουμε να μελετούμε σε βάθος τη γεωπολιτική και τη γεωστρατηγική πραγματικότητα και κυρίως ότι δεν μπορούμε πλέον να προχωρούμε σε έναν σκοτεινό, από πλευράς ανακατατάξεων, αιώνα στη ΝΑ Μεσόγειο χωρίς ισχυρά «Think Tanks», μάλιστα κρατικά, τα οποία να είναι σε θέση να παράγουν επί μονίμου βάσεως και με «σκληρή πληροφορία» συγκροτημένη γεωπολιτική ανάλυση και γεωστρατηγική σκέψη. Δυστυχώς κάτι τέτοιο δεν υπάρχει σήμερα στη χώρα μας. Αλλά και όσα υπάρχουν στα καθ' ύλην αρμόδια υπουργεία, είναι υποβαθμισμένα, εγκαταλελειμμένα, στελεχωμένα άνευ επιστημονικών κριτηρίων και επιλογών, λειτουργούντα ως

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Μάζης: Οφείλω να ορίσω την ισχύ ακόμη μια φορά για τους αναγνώστες σας: Η ισχύς ορίζεται από τα μετρήσιμα αποτελέσματα της εφαρμογής και της λειτουργίας του Ανθρώπινου του εξεταζόμενου γεωπολιτικού Συστήματος επί του Φυσικού Χώρου του ίδιου Συστήματος. Δηλ. από τα μετρήσιμα μεγέθη που προκύπτουν από τη λειτουργία των τεσσάρων γεωπολιτικών πυλώνων, όπως εγώ τους ονομάζω. Κοντολογία: α) της Αμυνας, β) της Οικονομίας, γ) της Πολιτικής, δ) του Πολιτισμού και της Διαχείρισης και του Ελέγχου της Πληροφορίας. Αναφορικά με το ζήτημα της δυνατότητας μέτρησης αφηρημένων μεγεθών, σας ενημερώνω ότι μέθοδοι ποσοτικοποίησης υπάρχουν και λειτουργούν με αρκετά καλά, προσεγγιστικά πάντοτε, αποτελέσματα.

(2) Σ.Σ.: Ως «Μέση κλίμακα» νοείται η κλίμακα Συστήματος. Ως «Υψηλή κλίμακα» νοείται η κλίμακα Υπερσυστήματος. Π.χ. το γεωγραφικό Σύμπλοκο ΗΠΑ - Ρωσία-ΕΕ-Μέση Ανατολή, αποτελεί για την περίπτωση μας συγκρότηση «Υψηλής κλίμακας» ή αλλιώς «Υπερσύστημα». Επίσης ως «Χαμηλή κλίμακα» νοείται η «κλίμακα Υποσυστήματος». Π.χ. το Δίπολο (I-K) είναι Υποσύστημα ή αλλιώς «προσδιορίζεται σε χαμηλή κλίμακα ή κλίμακα Υποσυστήματος».

(3) Μάζης: Για το θέμα του Κοσόβου και την ισραηλινή ανησυχία είχα γράψει πολλάκις, αλλά μπορούν οι αναγνώστες σας να θρουν μια ολοκληρωμένη εκδοχή στο άρθρο μου, με τίτλο: «Το «Ανεξάρτητο Κοσόβο» και τα ζητήματα εθνικής ασφαλείας του Κράτους του Ισραήλ», Γεωστρατηγική-Ι.Α.Α., Σεπτ.-Δεκ. 2007, νο 12, σσ.:49-53 ή στον ιστότοπο: www.geo-mazis.gr/

(4) Μάζης: Είχα προβλέψει αυτό το ενδεχόμενο από τον Ιανουάριο του 2008, σε συνέντευξή μου στη δημοσιογράφο

κ. Ελένη Τσερεζόλε, που δημοσιεύθηκε ως άρθρο στην «Κυριακάτικη Αυγή», Σάββατο 5 Ιανουαρίου 2008, με τίτλο: «Το γεωπολιτικό τοπίο στην Ευρύτερη Μέση Ανατολή και στα Βαλκάνια».

(5) Βλ. Moustafa Aydin, Η Τουρκική Εξωτερική Πολιτική: Πλαίσιο και Ανάλυση, Πανεπιστήμιο Αγκυρας, Σχολή Πολιτικής Επιστήμης, Αθήνα, 2004, μελέτη του ανωτέρω Καθηγητού υποβληθείσα στο Ι.Α.Α. με Πρόλογο Κώστα Υφαντή. Εκεί ο Τούρκος Καθηγητής αναφέρει: «Ενας σημαντικός παράγων στον τουρκικό τρόπο σκέψης, όσον αφορά στην ασφάλεια, είναι ότι τα νησιά του Αιγαίου, εφ'όσον ευρίσκονται υπό τον έλεγχο μιας εχθρικής δύναμης, μπορούν να απαγορεύσουν στην Τουρκία την χρήση των δύο κύριων λιμένων της Κων/πολης και της Σμύρνης και να εμποδίσουν την Είσοδο στα Στενά. Στην περίπτωση αυτή η ναυσιπλοία μπορεί να είναι ασφαλής από την πλευρά της Ανατολικής Μεσογείου, μόνον εφ'όσον η νήσος Κύπρος, που μπορεί να αποκλείσει την περιοχή, ελέγχεται από φιλική κυβέρνηση».

(6) Alexander Murinson, «The Strategic depth doctrine of Turkish Foreign Policy», Middle Eastern Studies, vol. 42, no 6, p.p.: 945-964, November 2006, Routledge (Taylor and Francis Group), p.p.: 948-950.

(7) A. Davutoglu, «The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis)Order», Perceptions Journal of International Affairs, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p. 1.

Βλ. επίσης W. Thomson, On Global War: Historical-Structural Approaches to World Politics, Columbia: University of South Carolina Press, 1988, p.: 7.

(8) Davutoglu, ibid.

(9) A. Davutoglu, «The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis)Order», Perceptions Journal of International Affairs, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p. 1.

Βλ. επίσης W. Thomson, On Global War: Historical-Structural Approaches to World Politics, Columbia: University of South Carolina Press, 1988, p.: 7.

(10) ibid.

(11) ibid.

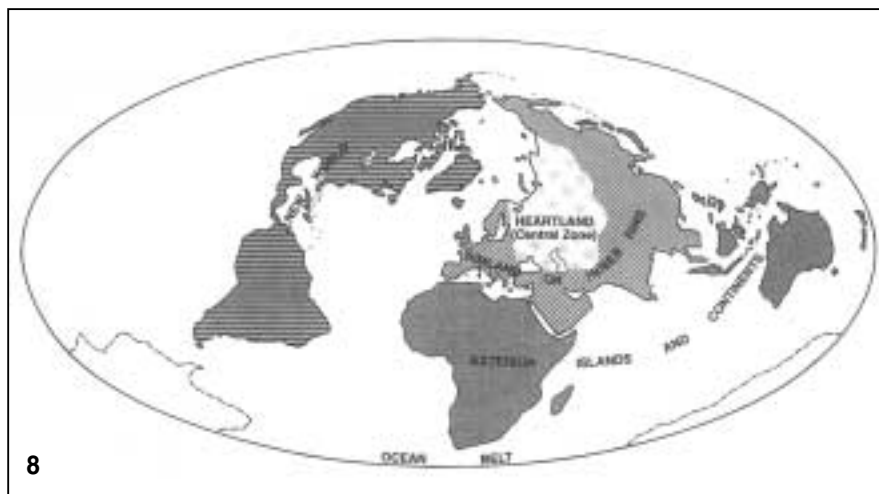
(12) ibid.

(13) Σ.Σ.: Τονίζουμε τη διαφορά του όρου «ισλαμιστική», ο οποίος σημαίνει τη μετατροπή του Ισλάμ από τη θρησκευτική του οντολογία σε μια πολιτικο-ιδεολογική φαντασική ερμηνευτική. Ι. Θ. Μάζης, Γεωγραφία του Ισλαμιστικού κινήματος στη Μέση Ανατολή, 1η έκδ. Ε.Π.Ε, 2η έκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 2002.

(14) Βλ. Ι. Θ. Μάζης, Γεωγραφία του Ισλαμιστικού κινήματος στη Μέση Ανατολή, 1η έκδ. Ε.Π.Ε, 2η έκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 2002, σ.:41.

(15) ibid. Αυτό το εννοιολογικό πλαίσιο είναι ενδεικτικό των συγκρούσεων ανάμεσα στους Σίιτες Μουσουλμάνους, στους Κούρδους και στους Σουνίτες στο σύγχρονο Ιράκ.

(16) Βλ. Η. Ηλιόπουλος, «Η Τουρκία ως πρότυπο των μουσουλμανικών δημοκρατιών της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. Ιστορία, πολιτική χρήση και πραγματική διάσταση ενός διαδεδομένου μύθου», Γεωστρατηγική, Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων (Ι.Α.Α.), τεύχος 7, Ιανουάριος-Απρίλιος 2005, σ.: 169.

(17) «Suddeutsche Zeitung», 9-10/05/1992 ; όπως και «Die Zeit», 23/04/1992; «FAZ» και «Die Welt», 18/02/92, όπως και «Der Spiegel», 20/1993.

(18) ibid.
(19) Εγγραψε χαρακτηριστικά ότι: «Turkey can be European in Europe and eastern in the East, because we are both» (The Economist, 15 Δεκεμβρίου 2007).

(20) Anadolu Ajansi, November 14, 2008; Turkey Foreign Policy Conference, Princeton University, 21 Μαρτίου 2008.

(21) Ibid. Βλ. Και την αντίληψη του Mahan στο: A. Westcott, Mahan On Naval Warfare, Boston: Little, Brown, 1948, p.: 77.

(22) A. Davutoglu, «The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis)Order», Perceptions Journal of International Affairs, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p.: 1.

Βλ. επίσης W. Thomson, On Global War: Historical-Structural Approaches to World Politics, Columbia: University of South Carolina Press, p.: 8, 1988.

(23) ibid.

(24) Ibid. Η προηγούμενη αμερικανική ανάμιξη στο Σουδάν και η σημερινή κατοχή του Ιράκ σίγουρα παρέχουν βάση σε αυτό το επιχειρήμα.

(25) Hurriyet Daily News, 18 Μαρτίου 2008.

(26) A. Davutoglu, «The Clash of Interests: An Explanation of the World (Dis)Order», Perceptions Journal of International Affairs, Vol. 2, No.4, Dec. 1997-Feb. 1998, p.: 1.

(27) ibid.

(28) ibid.

(29) Όπως μπορώ να γνωρίζω από προσωπικές συζητήσεις μου με, κοσμικών αντιλήψεων, επιφανείς Τούρκους συναδέλφους.

(30) P. Robins, Turkish Foreign Policy, Madeleine Feher Annual European Scholar Lecture, Begin-Sadat for Strategic Studies, Αύγουστος 1999, Bar-Ilan University, Ramat Gan.

(31) Βλ. ενδεικτικά: i) Ι. Θ. Μάζης, «Ο ρόλος της Ισλαμικής Τουρκίας στη Σύγχρονη Γεωπολιτική κατάσταση της Λεκάνης της Μεσογείου», Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Γεωγραφικού Συνεδρίου, 1993, σ.σ.: 31-56,

ii) Ι. Θ. Μάζης, «Γεωπολιτική Ανάλυση Εμπορευματικού Διαύλου Δαρδανελλίων Αιγαίου», ELIAMEP Occasional Papers,

OP 97.19, 1997, ISBNq 960-7061-39-X.

iii) Εισαγωγή στην Οικονομική Γεωγραφία και στις διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Ε.Π.Ε., Αθήνα 1989, iv) Ι. Θ. Μάζης, Η γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος στη Μέση Ανατολή, Ε.Π.Ε., Αθήνα, 1992, κλπ.

(32) Τι χρειαζόμαστε μαρτύρων! Ομολογεί ξεκάθαρα ο Τούρκος θεωρητικός ότι το Κυπριακό ζήτημα δεν πρέπει να εμπίπτει στο πλαίσιο των ελληνο-τουρκικών σχέσεων! Η Κύπρος πρέπει να απομονωθεί!

(33) Για όσους αφελείς θεωρούν ότι η Θράκη είναι ασφαλής και ότι δεν έχει καμία σχέση με την Κύπρο!

(34) Όπως μπορώ να γνωρίζω από προσωπικές συζητήσεις με κοσμικών αντιλήψεων επιφανείς Τούρκους συναδέλφους.

(35) Emrullah Uslu, «Ahmet Davutoglu: The Man behind Turkey's Assertive Foreign Policy», Eurasia Daily Monitor Volume: 6 Issue: 57, March 25, 2009, ημερομηνία πρόσβασης, 27 Μαρτίου 2009, [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=34754&tx_ttnews\[backPid\]=390&cHash=7093dd31fb](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=34754&tx_ttnews[backPid]=390&cHash=7093dd31fb)

(36) Εφημερίδα: Anadolu Ajansi, 19 Μαρτίου 2008.

(37) Jonathan R. Laing. «The Shadow CIA». <http://users1.barrons.com/lmda/do/checkLogIn?mg=evobarrons&url=http%3A%2F%2Fonlinen.barrons.com%2Farticle%2FSB1002927557434087960.html>. Retrieved on 2007-09-17.